

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

**Sveučilišni prijediplomski studij
Filozofija
(dvopredmetni)**

**Izvedbeni planovi
zimski semestar akademske godine
2024./2025.**

POPIS PREDMETA I. GODINE PRIJEDIPLOMSKOG STUDIJA

I. semestar

Obavezni predmeti

Nositelj predmeta / asistent	Predmet	Šifra	Fond sati (p + v + s)	Vrsta vježbi	ECTS bodovi	Ocjenjuje se (DA/NE)
dr. sc. Boran Berčić / dr. sc. Filip Čeč	Uvod u filozofiju		30+0+30	-	6	DA
dr. sc. Majda Trobok	Logika		30+0+30	-	6	DA

Interni izborni predmeti – Student je dužan odabrati **3 ECTS boda iz izborne grupe internih izbornih predmeta.**

Nositelj predmeta / asistent	Predmet	Šifra	Fond sati (p + v + s)	Vrsta vježbi	ECTS bodovi	Ocjenjuje se (DA/NE)
dr. sc. Neven Petrović	Analitički marksizam *		30+0+0	-	3	DA
dr. sc. Nebojša Zelič	Filozofija dobrobiti *		30+0+0	-	3	DA
dr. sc. Nebojša Zelič	Povijest političke filozofije II *		30+0+0	-	3	DA
dr. sc. Neven Petrović	Povijest političke filozofije I*		30+0+0	-	3	DA
dr. sc. Neven Petrović	Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta *		30+0+0	-	3	DA
dr. sc. Elvio Baccarini / Iva Martinić	Osnovni problemi antičke etike*		15+0+15	-	3	DA
dr. sc. Ivan Cerovac	Političke ideje i javne politike*		30+0+15	-	3	DA
dr. sc. Elvio Baccarini/ Iva Martinić	Praktična etika*		15+0+15	-	3	DA
dr. sc. Filip Čeč	Moralna odgovornost*		30+0+0	-	3	DA
dr. sc. Zdenka Brzović	Filozofija biologije*		30+0+0	-	3	DA

*communis

Svi osim studenata filozofije

dr. sc. Boran Berčić	Uvod u filozofiju		30+0+0	-	3	DA
----------------------	-------------------	--	--------	---	---	----

II. semestar

Obavezni predmeti

Nositelj predmeta / asistent	Predmet	Šifra	Fond sati (p + v + s)	Vrsta vježbi	ECTS bodovi	Ocjenjuje se (DA/NE)
dr. sc. Neven Petrović	Antička filozofija		30+0+30	-	6	DA
dr. sc. Elvio Baccarini / dr. sc. Nebojša Zelič	Etika		60+0+0	-	6	DA
dr. sc. Ivan Cerovac/ Mladen Bošnjak	Filozofsko istraživanje i pisanje		15+0+15	-	3	DA

Interni izborni predmeti – Student nije dužan birati predmete iz izborne grupe internih izbornih predmeta

Temeljem Čl.22. st. 3. Pravilnika o studiranju na prijediplomskim i diplomskim studijima Filozofskog fakulteta u Rijeci Student koji upisuje prvu godinu studija u izvanrednom statusu studira u sklopu pune ili prilagođene nastavne satnice u skladu s izvedbenim planom studija. Sve obveze studenta regulirane su izvedbenim planom kolegija i podjednako se odnose na studente u izvanrednom i redovitom statusu, uz iznimku obveznosti prisutnosti na nastavi. Studenti u izvanrednom statusu prisustvuju nastavi 50% u odnosu na studente u redovitom statusu ili manje u dogovoru s predmetnim nastavnikom (regulirano pojedinačnim izvedbenim planom kolegija), a odstupanja mogu prethodno dogovoriti s nositeljima kolegijima.

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Logika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1.
Akadska godina	2024./2025.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	<u>Predavanja:</u> srijedom 12.15h - 14h (pauza 13-13.15h), predavaonica 006/106 <u>Seminari:</u> Grupa A: četvrtkom 10.15-12h, predavaonica 106 Grupa B: petkom 10.15-12h, predavaonica 106
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Prof.dr.sc. Majda Trobok
Kabinet	414
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Srijedom u 14h ili po dogovoru
Telefon	051 265 637
e-mail	trobok@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Što je logika? – uvod. Iskazi, rečenice, propozicije. Argument. Prepoznavanje argumenata: argument i objašnjenje. Deduktivni i induktivni argumenti. Mape argumenata. Dedukcija: kategoričke propozicije i kategorički silogizam. Vennovi i Venn-Eulerovi dijagrami. Logičke pogreške. Teorija skupova osnovni pojmovi. Formalna logika - uvod. Propozicijska logika – uvod.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Očekuje se da nakon odslušanog predmeta i položenog ispita studenti: - razlikuju osnovne pojmove u teoriji skupova te mogu primijeniti definicije i teoreme u rješavanju zadataka - mogu usporediti i razlikovati iskaze, rečenice i sudove - budu osposobljeni usporediti i razlikovati argumente i objašnjenja - mogu analizirati osnovne značajke deduktivnih i induktivnih argumenata - mogu definirati valjanost (deduktivnog) argumenta te da mogu argumentirano primijeniti Vennove i Venn-Eulerove dijagrame u provjeri valjanost kategoričkih silogizama - mogu usporediti osnovne neformalne logičke pogreške te da budu osposobljeni za argumentiranu uporabu definicija logičkih pogrešaka u analizi pojedinih argumenata - razlikuju osnovne pojmove propozicijske logike (formalna logika)	

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	-	-
Aktivno sudjelovanje na vježbama/pisanje zadaća/prisustvo na gostujućim predavanjima	0.6	10
Kontinuirana provjera znanja 1	1.8	30
Kontinuirana provjera znanja 2	1.8	30
ZAVRŠNI ISPIT	1.8	30
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Položen ispit iz Logike preduvjet je za upis predmeta Simbolička logika.

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Copi, I.M., Cohen, C., *Introduction to Logic*, Macmillan Publishing Company.
Newton-Smith, W.H., *Logic - An Introductory Course*, Routledge.

IZBORNA LITERATURA

Acock, M., 1985, *Informal Logic. Examples and Exercises*, Wadsworth Publishing Company. (log)
 Fogelin R.J. i Sinnott-Amstrong W., 2001, *Understanding Arguments. An Introduction to Informal Logic*, Wadsworth Group/Thomson Learning. (log)
 Gensler, H.J., 2002, *Introduction to Logic*, Routledge. (log + simb)
 Guttenplan, S., 1997, *The Languages of Logic*, Blackwell Publishers Ltd.
 Hodges W., 2001, *Logic. An Introduction to Elementary Logic*, Penguin Books.
 Kamke, E., 1950, *Theory of Sets*, Dover Publications, Inc.
 Kurepa, Đ., 1951, *Teorija skupova*, Školska knjiga Zagreb.
 Lepore, E., 2000, *Meaning and Argument. An Introduction to Logic Through Language*, Blackwell Publishing
 Monk, J.D., 1969, *Introduction to Set Theory*, McGraw-Hill Book Company
 Morse, a.P., 1965, *A Theory of Sets*, academic Press.
 Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, *Logic - Schaum's Outline Series*, McGraw-Hill
 Pinter, C.C., 1971, *Set Theory*, Addison-Welsey Publishing Company.
 Quine, W. Van O., 1998, *Elementary Logic*, Harvard University Press.
 Smith, P., 2003, *An Introduction to Formal Logic*, Cambridge University Press.
 Tomassi, P., 1999, *Logic*, Routledge.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti **nisu** obavezni prisustvovati nastavi/seminarima.

Od studenata koji odluče prisustvovati nastavi očekuje se aktivno prisustvo, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane zadaće/obaveze te da znaju osnovne pojmove uvedene na prethodnim nastavnim satima.

Kašnjenja na predavanja nisu dozvoljena.

Ometanje nastave i ostalih studenata u radu nije dozvoljeno.

Napuštanje predavaonice tijekom nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.

Korištenje mobitela za vrijeme nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Tajnica, oglasna ploča, Merlin, elektronička pošta, mobitel

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Studenti mogu kontaktirati nastavnika izvan nastavnih sati

- osobno ili online tijekom konzultacija
- putem maila
- putem foruma na Merlinu

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni je ispit (samo) usmeni.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Korištenje literature/bilješki/podataka za vrijeme kolokvija kao i prepisivanje nije dozvoljeno te se u tom slučaju dobiva 0 bodova. Korištenje literature i prepisivanje za vrijeme kolokvija ujedno predstavlja kršenje točke 6.1.1. Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	11.2. i 25.2.2025. u 10h
--------	--------------------------

Ljetni	24.6. i 8.7.2025. u 10h
Jesenski	26.8. i 9.9.2025. u 10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA / (P) - predavanja, (S) - seminari
9.10.2024. (P)	Uvod. Što je logika i uvodni pojmovi
10. i 11.10.2024.(S)	Uvod. Što je logika – diskusija
16.10.2024. (P)	Rečenica i propozicija, podjela propozicija i ekvivalentnost sudova
17. i 18.10.2024.	Rečenica i propozicija, podjela propozicija i ekvivalentnost sudova – primjeri i rasprava
23.10.2024. (P)	Kategorički sudovi
24. i 25.10.2024. (S)	Kategorički sudovi – primjeri/rasprava/zadaci
30.10.2024. (P)	Vennovi dijagrami za kategoričke sudove
31.10.2024. (S)	Vennovi dijagrami za kategoričke sudove – primjeri/rasprava/zadaci
6.11.2024. (P)	Ponavljanje – primjeri/rasprava/zadaci Argument, dijagrami
7. i 8.11.2024. (S)	Argument, dijagrami – primjeri/rasprava/zadaci
13.11.2024. (P)	Argument, pojam valjanosti
14. i 15.11.2024.	Argument i valjanost – primjeri/rasprava/zadaci
20.11.2024. (P)	Argument - valjanost, specifični primjeri i rasprava
21. i 22.11.2024. (S)	Valjanost i specifični primjeri – rasprava i zadaci + priprema za kolokvij
27.11.2024.	1. Kolokvij
28. i 29.11.2024. (S)	1. Kolokvij – rješenja zadataka i rasprava
4.12.2024. (P)	Kategorički silogizmi i Vennovi dijagrami
5. i 6.12.2024. (S)	Kategorički silogizmi i Vennovi dijagrami - primjeri/rasprava/zadaci
11.12.2023. (P)	Provjera valjanosti pomoću Vennovih dijagrama za argumente koji nisu kategorički silogizmi, Logičke pogreške
12. i 13.12.2024. (S)	Provjera valjanosti pomoću Vennovih dijagrama za argumente koji nisu kategorički silogizmi, Logičke pogreške - primjeri/rasprava/zadaci
18.12.2023. (P)	Logičke pogreške (2. dio)

19. i 20.12.2024. (S)	Logičke pogreške - primjeri/rasprava/zadaci
8.1.2025. (P)	Simbolička logika – osnovni pojmovi i uvod u logiku sudova (alfabet)
9. i 10.1.2025. (S)	Alfabet logike sudova - primjeri/rasprava/zadaci
15.1.2025. (P)	Logika sudova – Semantičke tablice
16. i 17.1.2025. (S)	Semantičke tablice - primjeri/rasprava/zadaci
22.1.2025. (P)	Logika sudova – prijevodi i provjera valjanosti pomoću semantičkih tablica
23. i 24.1.2025. (S)	Provjera valjanosti pomoću semantičkih tablica/Primjeri i zadaci + priprema za kolokvij
29.1.2025.	2. Kolokvij
30. i 31.1.2025. (S)	2. Kolokvij – rješenja zadataka i rasprava
<p>Datum pisanja ispravaka odrediti će se naknadno u dogovoru sa studentima (ukoliko bude potrebno pisati ispravke kolokvija).</p> <p>Ispravak kolokvija pišu studenti koji nemaju na kolokviju 50% bodova (negativan kolokvij).</p> <p>Uvjet za pisanje ispravka kolokvija je barem 30% bodova, odnosno 9 bodova.</p> <p>Ispravak kolokvija pišu studenti koji nemaju na kolokviju 50% bodova (negativan kolokvij).</p> <p>Uvjet je za pisanje ispravka kolokvija rezultat najmanje 30% bodova, odnosno 9 bodova.</p>	

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći usporediti i razlikovati iskaze, rečenice i sudove.	Što je logika? – uvod. Iskazi, rečenice, propozicije.	Predavanje Objašnjavanje	Kontinuirane provjere znanja

<p>Studenti će biti osposobljeni usporediti i razlikovati argumente i objašnjenja te će moći analizirati osnovne značajke deduktivnih i induktivnih argumenata. Uz to, moći će definirati valjanost (deduktivnog) argumenta.</p>	<p>Argument. Prepoznavanje argumenata: argument i objašnjenje.</p> <p>Deduktivni i induktivni argumenti. Mape argumenata.</p>	<p>Analiziranje primjera Demonstracija rješavanja zadataka te rješavanje zadataka Praktičan rad e-učenje</p>	<p>(kolokviji) Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima Domaće zadaće Završni, usmeni ispit</p>
<p>Studenti će moći argumentirano primijeniti Vennove i Venn-Eulerove dijagrame u provjeri valjanost kategoričkih silogizama.</p>	<p>Dedukcija: kategoričke propozicije i kategorički silogizam. Vennovi i Venn-Eulerovi dijagrami.</p>		
<p>Studenti će moći usporediti osnovne neformalne logičke pogreške te će biti osposobljeni za argumentiranu uporabu definicija logičkih pogrešaka u analizi pojedinih argumenata.</p>	<p>Logičke pogreške.</p>		
<p>Studenti će moći razlikovati osnovne pojmove u teoriji skupova te će moći primijeniti definicije i teoreme u rješavanju zadataka.</p>	<p>Teorija skupova – osnovni pojmovi.</p>		
<p>Studenti će moći razlikovati osnovne pojmove propozicijske logike (formalna logika).</p>	<p>Formalna logika - uvod./ Propozicijska logika – uvod.</p>		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Uvod u filozofiju		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	1.		
Akadska godina	2024./2025.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Boran Berčić		
	Kabinet	F-416	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	051/265-645	
	e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju	Doc.dr.sc. Filip Čeč		
	Kabinet	F-424	
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	051/265-649	
	e-mail	fcec@ffri.uniri.hr	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p><u>Smisao života</u>: u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno?</p> <p><u>Smrt</u>: je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?</p> <p><u>Sudbina</u>: argumenti za fatalizam</p> <p><u>Sloboda volje</u>: jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?</p> <p><u>Moralna odgovornost</u>: kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?</p> <p><u>Konzekvencijalizam</u>: utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.</p> <p><u>Deontologija</u>: vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.</p> <p><u>Aretička etika</u>: vrline, svodivost vrline.</p> <p><u>Društveni ugovor</u>: amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.</p> <p><u>Znanje</u>: klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.</p> <p><u>Um</u>: jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.</p> <p><u>Bog</u>: doslovno i preneseno shvaćanje religijskog diskursa, evidencijalizam i fideizam, argumenti za postojanje boga, Eutifronova dilema, presumpcija ateizma, <i>fine tuning</i> argument i antropički princip.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji religije.</p> <p>Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.</p>			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	2		
Kontinuirana provjera znanja	1	30	
1			

Kontinuirana provjera znanja 2	1	30
ZAVRŠNI ISPIT	2	40
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

B. Berčić: Filozofija 1 i Filozofija 2, IBIS-grafika, Zagreb, 2012.

http://www.ibis-grafika.hr/ibisStaticBak/download/Bercic_Filozofija_e-izdanje.pdf

IZBORNA LITERATURA

Thomas Nagel: Što sve to znači?, KruZak, Zagreb, 2002.

Nigel Warburton: Filozofija - osnove, KruZak, Zagreb, 1999.

Simon Blackburn: Poziv na misao, AGM, Zagreb, 2002.

Harry Frankfurt: Kenjaža, Algoritam, Zagreb, 2006.

Cornman, Lehrer & Pappas: Philosophical Problems and Arguments – An Introduction, Hacket Publishing Co, 1992.

John Hospers: An Introduction to Philosophical Analysis, London, 1977.

Robert M. Martin: There Are Two Errors In The The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems, Ontario, Canada, 1992.

Jonathan Westphal: Philosophical Propositions, Routledge, 1998.

Thomas Mautner: The Penguin Dictionary of Philosophy, Penguin Books, 2000.

Simon Blackburn: Oxford Dictionary of Philosophy, Oxford University Press, 1996.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni biti nazočni na 75% predavanja. Studenti su dužni izložiti seminarski rad. Neizvršavanje obaveza rezultirati će smanjenjem ocjenskih bodova. Ispitni rokovi se određuju početkom akademske godine a mogu se mijenjati (bolest ili službena spriječenost) tjedan dana prije. O promjenama termina ispita moguće je saznati preko oglasne ploče Odsjeka i na web stranicama fakulteta. Odjava ispita se mora izvršiti bar 24 sata prije ispita u protivnom će se smatrati da je student rok iskoristio.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

E-mail, konzultacije, oglasna ploča, usmeno na nastavi.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-mail, konzultacije, usmeno na nastavi.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Vidi pod sustav ocjenjivanja.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI	
Zimski	29.1./12.2./ 12h
Ljetni	17.6./8.7./12h
Jesenski	26.8./9.9./12h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	<u>Uvodno predavanje</u>
2.	<u>Smisao života</u> : u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisljeno samo ono što je neprolazno?
3.	<u>Smrt</u> : je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?
4.	<u>Sudbina</u> : argumenti za fatalizam.
5.	<u>Sloboda volje</u> : jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?
6.	<u>Moralna odgovornost</u> : kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?
7.	<u>Konzekvencijalizam</u> : utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.
8.	<u>Deontologija</u> : vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.
9.	<u>Aretička etika</u> : vrline, svodivost vrlina.
10.	<u>Društveni ugovor</u> : amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.
11.	<u>Znanje</u> : klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.
12.	<u>Stvarnost</u> : Realizam, Antirealizam
13.	<u>Um</u> : jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.
14.	<u>Bog</u> : Eutifronova dilema, Stratonička presumpcija, <i>fine-tuning</i> argument, Pascalova oklada
15.	<u>Ponavljanje za ispit</u>

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.	Epikurov i Lukrecijev argument protiv straha od smrti.	Predavanja, rad na tekstu, rasprava na nastavi.	Kolokviji, ocjena izlaganja, usmeni ispit.
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.	Konzekvencijalizam, deontologija i aretička etika.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.	Determinizam, kompatibilizam, libertarijanizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.	Naturalizam, emotivizam, intuicionizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.	Fizikalizam, dualizam, funkcionalizam, biheviorizam.		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Estetika		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	3.		
Akadska godina	202./2025.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu Napomena: zbog konferencijskih obveza, predviđa se da će se dio nastavnih jedinica odraditi izvan redovnog rasporeda		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović		
	Kabinet	425	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	051/265-639	
	e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
Vrijeme za konzultacije			
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>Nastava na kolegiju Estetika organizirat će se oko dva tematska područja. U prvom dijelu semestra baviti ćemo se estetikom kao filozofskom disciplinom. Tematske jedinice koje će se obrađivati uključuju povijesni razvoj estetike, značenje termina estetika, odnos estetike prema drugim filozofskim disciplinama, centralne pojmove estetike (estetska svojstva, estetsko iskustvo, estetski sudovi), pitanja ljepote, uzvišenog i ružnog, pitanja ukusa, estetskih sudova i nesuglasja, genijalnosti i kreativnosti. Razmotrit ćemo najznačajnije estetičare od Platona, preko britanskih empirista i njemačkih racionalista, zaključno s Kantom. Ovaj dio zaključit ćemo pregledom suvremene estetike koje podrazumijevaju natrualističke i kognitivističke pristupe estetici.</p> <p>U drugom dijelu semestra posvetiti ćemo se estetici u onom njenom segment u kojem se ona poklapa s temama iz filozofije umjetnosti. U ovom djelu naglasak je na problemu definicije umjetnosti i umjetničkog djela, obrađuju se tradicionalne definicije umjetnosti poput reprezentacionalističke, ekspresivističke i formalističke definicije, analiziraju se umjetnosti kroz pojam estetskog iskustva i moderni pristupi problemu određenja umjetnosti (teorija otvorenog pojma, institucionalna teorija i povijesna teorija umjetnosti). Ovaj tematski blok zaključujemo pitanjem obrazovnog i kulturološkog statusa umjetnosti.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Kolegij studentima pruža iscrpan konglomerat znanja o estetici kao filozofskoj disciplini na način da ih kroz kritički, povijesno-problemski pristup analizi pojma umjetnosti senzibilizira za efikasnije i kompetentnije razumijevanje umjetničkih, kreativnih praksi.</p> <p>Ukoliko ispuni sve obaveze unutar kolegija, te položi završni ispit, student/ica će biti u stanju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti i analizirati temeljne estetske pojmove 2. Razlikovati ključne pravce unutar povijesne rasprave o estetici 3. Objasniti i analizirati različita stajališta o estetici koja su zastupali teoretičari umjetnosti od antike do postmodernizma 4. Analizirati i objasniti tekstove u kojima su aplicirane pojedine estetičke teorije 			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	2		
Kontinuirana provjera znanja 1	2,5	25	
Kontinuirana provjera znanja 2		25	
ZAVRŠNI ISPIT	1,5	50	
UKUPNO		100	
<u>Varijanta 2 sa završnim ispitom</u>			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti			

završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Kroz semestar se pišu dva kolokvija od kojih svaki nosi 25 ocjenskih bodova. Polaganje ovih kolokvija uvjet je za izlazak na ispit. Studenti koji propuste polaganje ili ne ostvare dovoljan broj bodova moći će pristupiti jednom terminu ispravka prije kraja semestra.

Završni ispit piše se u terminima redovnih ispitnih rokova a sastoji se od zadataka objektivnog tipa i esejskih pitanja. Moguće je ostvariti maksimalno 50 bodova.

Svi kolokviji i završni ispit sastojat će se od zadataka objektivnog tipa, zadataka alternativnoga izbora, nadopunjavanja, esejskih pitanja, te pitanja kojima je cilj provjeriti razumijevanje izvornih tekstova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Carroll N. (1999), *Philosophy of art*, Routledge
Stecker R. (2005), *Aesthetics and the philosophy of art*, Rowman and Littlefield
Vidmar Jovanović I. (2021), *Umjetnost genija: Kant i suvremena filozofija pjesništva*, Filozofski fakultet Rijeka

Izvorni tekstovi:

Platon, Država III, X
Aristotel, Poetika
David Hume, O mjerilu ukusa
Kant, Kritika moć i suđenja
Arthur Danto, Preobražaj svakidašnjeg

IZBORNA LITERATURA

Feagin S. & P. Maynard, *Aesthetics*, OUP
Goodman N. (2002/1976), *Jezici umjetnosti*, Kruzak
Lamarque P. & S.H. Olsen (2008), *Aesthetics and the Philosophy of Art*, OUP
Nanay B. (2016), *Aesthetics as philosophy of perception*, OUP
Kivy P. (2001), *The Possessor and the Possessed*, OUP .
Kivy P. (2015), *De Gustibus: Arguing About Taste and Why We Do It*, OUP
Davies S. (2012), *The Artful Species*, OUP
Currie Greg, M. Kieran, A. Meskin & J. Robson, ur. (2014), *Aesthetics and the Sciences of Mind*, OUP (izbor)
Boden M. (2004), *The Creative Mind: Myths and Mechanisms*, Routledge
Vidmar Jovanović I. (2021), *Umjetnost genija: Kant i suvremena filozofija pjesništva*

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave je obavezno, u slučaju izostanaka koji prelaze 70% kao uvjet za izlazak na ispit biti će pisani seminar od minimum 2000 riječi, uz konzultaciju barem triju izvora sekundarne literature. Studenti koji iz objektivnih razloga ne mogu prisustvovati nastavi (obiteljske okolnosti, zdravstveni razlozi, radni odnos) mogu se javiti nositeljici zbog dogovora oko pohađanja nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E pošta, konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni, po potrebi usmeni

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i

stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.		
ISPITNI ROKOVI		
Zimski	6./20.2./ 10h	
Ljetni	26.6./10.7./ 10	
Jesenski	28.8./11.9./ 10h	
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)		
datum	Predavanja	seminari
10.10/11.	Uvod u kolegij: estetika kao filozofska disciplina	Stecker
18./19.10	Temeljni problemi estetike	Platon
25./26.10	Povijest estetike: antička estetika	Hutchenson
31.1.	Povijest estetike: britanski empirizam	Hume
7./8.11.	Kolokvij 1	Kant
14./15.11.	Kant	Kant
21./22.11.	Kant	Kant
28./29.11.	Estetika nakon Kanta	Kolokvij 2
5./6.12.	Centralna pitanja filozofije umjetnosti	Carroll
12./13.12.	Definiranje umjetnosti	Platon
19./20.12.	Mimetičke teorije	Aristotel
9./10.1.	Ekspresivizam	Carroll
16./17.1	Formalizam	Danto
23./24.1.	Suvremene teorije	Carroll
30./31.1	Umjetnost i kultura	Zaključna razmatranja

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Objasniti i analizirati temeljne estetske pojmove	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Razlikovati ključne pravce unutar povijesne rasprave o estetici	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Objasniti i analizirati različita stajališta o estetici koja su zastupali teoretičari umjetnosti od antike do postmodernizma	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Analizirati i objasniti tekstove u kojima su aplicirane pojedine estetičke teorije	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Epistemologija
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvpredmetni)
Semestar	5.
Akadska godina	2024./2025.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Snježana Prijic Samaržija
	Kabinet F-417
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak 18.00 – 20.00 ili po dogovoru
	Telefon 051/265-644
	e-mail prijic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	Ema Luna Lalić
	Kabinet F-427
Vrijeme za konzultacije	ponedjeljak 10.00 -12.00 ili po dogovoru
	Telefon 051/265-794
	e-mail ema.lalic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<ol style="list-style-type: none"> Upoznavanje s temeljnim pojmovima epistemologije: znanje, istina, opravdanje, vjerovanje te s temeljnim tradicionalnim problemima epistemologije: izvor spoznaje, sposobnosti spoznaje, doseg spoznaje, izvjesnost spoznaje Upoznavanje s klasičnim epistemološkim povijesnim temama, pozicijama i njihovim predstavnicima: od pred-sokratika i antičke filozofije preko konstituiranja epistemologije u novovjekovnom razdoblju (empirizam, racionalizam, kriticizam) do suvremenih epistemoloških tema Definicija znanja i teorije istine: korespondencijska teorije istine, koherentistička teorija istine, pragmatizam, verifikacionizam, konstruktivizam, 'deflacijske' teorije istine, konsenzualizam i dr. uz glavne predstavnike kroz povijest (od Platona i Aristotela, novovjekovne epistemologije do suvremenih epistemologija Bečkog kruga, pragmatizma i kasnije (H. Putnam, J. Habermas, M. Foucault i dr.) Problem realizma i anti-realizma (idealizma): metafizički i epistemološki realizam i anti-realizam (J. Locke, G. Berkeley, I. Kant, H. Reichenbach, H. Putnam, S. Blackburn, M. Devitt, C.Wright, R. Fumerton i dr.) Daljnji izazovi mogućnosti istinite spoznaje: (a) skepticizam i odgovori na skeptičke izazove kroz povijest epistemologije (Piron, Agripa, R. Descartes, D. Hume, B. Stroud, P. Unger i dr., princip zatvorenosti i G.E. Moore, skepticizam i naturalizam (D. Hume, L. Wittgenstein, P. Strawson); (b) teorije relevantnih alternativa (J.L. Austin, R. Nozick, A. Goldman); (c) kontekstualizam (K. DeRose, S. Cohen), (d) relativizam (M. Williams, S. Stich, postmodernizam) Teorije opravdanja: (a) koherentizam (W.O.Quine, K. Lehrer, L. Bonjour i dr.); (b) fundacionalizam (A. J. Ayer, W. Alston, C.I. Lewis i dr.); (c) relijabilizam (F. Dretske, D.M.Armstrong, A.I.Goldman i dr.) te tema internalizma i eksternalizma u teorijama opravdanja Naturalizam i normativizam u epistemologiji: projekt naturaliziranja epistemologije (W.O.Quine, F.Dretske, Ph. Kitcher, A.Goldman i dr.); odnos epistemologije i prirodnih znanosti; normativizam i deontološki pristup (J. Kim, L. Bonjour, R. Chisholm i dr.); epistemologija vrline (E. Sosa, L. Zagzebski) Razmatranje spoznajnih sposobnosti ili mehanizama spoznaje: (a) percepcija (ekološki pristup, kognitivistička teorije percepcije, modularna teorija percepcije, teorija dvostrukog aspekta, evolucijska teorija percepcije i dr.); (b) razum (racionalnost, apriorna spoznaja); memorija (teorija direktnog i indirektnog realizma); (c) intuicije (kao nesvjesno zaključivanje) (d) svijest (introspekcija i teorija privilegiranog pristupa) (e) svjedočanstvo (redukcionizam i anti-redukcionizam; evidencijalizam i anti-evidencijalizam). Socijalna epistemologija i socijalni konstruktivizam: A.I. Goldman vs. postmodernistički relativizam (Strogi program iD.Bloor. B.Barnes, S. Shapin; R. Rorty i smrt epistemologije; M. Foucault i stari i novo znanje); teorije opravdanja u socijalnoj epistemologiji (A.I. Goldman), epistemologija neslaganja (J. Lackey, E. Sosa) i dr. Epistemologija vrline i napuštanje monizma istine: pluralizam epistemičkih vrijednosti (J. Kvanvig, D. Prichard), promjena normativnog cilja i uvođenje evaluacije epistemočkog ahenta i 	

njegovig epistemoloških vrlina/mana (L. Zagzebski, E. Sosa)
11. Politička epistemologija i epistemologija demokracije: epistemičko opravdanje demokracije, ne-idealna epistemologija; primijenjena epistemologija, regulativna epistemologija (F. Peter, D. Estlund, R. Goodin M. Fricker, K. Spiekerman, H. Landemore M. Hannon, Q. Cassam i dr.)
12. Posebne epistemologije (feministička epistemologija (C. MacKinnon, L. Anthony, J. Butler i dr.) moralna epistemologija (E. Anderson), institucijska epistemologija (M. Brady, M. Fricker).

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. objasniti temeljne epistemološke pojmove: znanje, istina, opravdanje
2. opisati i usporediti različite izvore spoznaje (percepcija, razum, svijest, memorija, svjedočanstvo)
3. opisati i usporediti realizam i anti-realizam u epistemologiji
4. objasniti u čemu se sastoji pozicija skepticizma i moguće odgovore na skeptički izazov
5. analizirati razliku između skepticizma i relativizma
6. objasniti i usporediti tradicionalne teorije opravdanja (fundacionalizam, koherentizam, relijabilizam)
7. objasniti razliku između intenzalizama i eksternalizama
8. objasniti i usporediti teorije istine
9. objasniti Gettierov problem i moguća rješenja
10. objasniti odnos normativne i naturalističke epistemologije
11. objasniti odnos između individualne i socijalne epistemologije
12. objasniti odnos između socijalne epistemologije i socijalnog konstruktivizma
13. objasniti odnos između idealne i ne-idealne epistemologije (socijalna i politička epistemologija)

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	2	-
Kontinuirana provjera znanja 1	1	30
Kontinuirana provjera znanja 2	1	30
ZAVRŠNI ISPIT	2	40
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezana za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj kolegija. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 3 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi 2 ocjenska boda.

Kontinuirana se provjera znanja provodi tijekom nastave i uključena je u redovitu satnicu.

Tijekom semestra pišu se dva kolokvija/provjere znanja: prvi nakon prve cjeline obrađenog nastavnog sadržaja na predavanjima, a drugi na kraju semestra koji se odnosi na nastavne sadržaje obrađene na seminarima. Oba kolokvija su u pisanoj formi i sastoje se od zadataka objektivnog tipa, višestrukog izbora i analize teksta. Na svakoj provjeri znanja moguće je ostvariti ukupno trideset bodova ili ukupno 60% ocjenskih bodova.

Popravci kolokvija se organiziraju pri kraju semestra izvan redovite nastave.

Završni ispit obuhvaća pismeni rad u formi eseja na izabranu (između predloženih) tema. Na završnom ispitu moguće je ostvariti ukupno 40 bodova ili 40% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- Johnatan Dancy: *Uvod u suvremenu spoznajnu teoriju*, Zagreb, Hrvatski sudiji, 2001
- J. Greco i E. Sosa (ur.), *Epistemologija: Vodič u teorije znanja*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2004.
- Snježana Prijić: *Oko i svijet*, Rijeka, 1995.
- Snježana Prijić-Samaržija: *Društvo i spoznaja*, Zagreb, 2000.
- Snježana Prijić Samaržija: *Democracy and Truth*, Udine, Mimesis International, 2020.

IZBORNA LITERATURA

- Aristotel: O duši, u Aristotel: O duši/Nagovor na filozofiju, Zagreb, Naprijed, 1987.
- George Berkeley: Odabrane filozofske rasprave (Rasprava o načelima ljudske spoznaje, Tri dijaloga između Hylasa i Philonousa), Zagreb, KruZak, 1999.
- Rene Descartes: Meditacije o prvoj filozofiji, u E. Husserl, Kartezijanske meditacije, Zagreb, SSO, 1975.
- David Hume: Istraživanje o ljudskom razumu, Zagreb, Naprijed, 1988
- Immanuel Kant: Kritika čistog uma, Zagreb, Matica Hrvatska, 1987.
- Thomas Kuhn: Struktura znanstvenih revolucija, Zagreb, Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo, 1999.
- Gottfried Wilhelm Leibniz: Novi ogleđ o ljudskom razumu, Sarajevo, Veselin Masleša, 1986
- William James: Pragmatizam, Zagreb, Ibis grafika, 2001.
- John Locke: Ogleđ o ljudskom razumu I i II, Beograd, Kultura, 1962.
- Platon: Država, Zagreb, Liber, 1977.
- Platon: Teetet, u Platon, Phileb i Teetet, Zagreb, Naprijed, 1979.
- Platon, Menon, Beograd, BIGZ, 1970.
- W. O. Quine: Riječ i predmet, Zagreb, KruZak, 1999.
- Ludwig Wittgenstein: Filozofska istraživanja, Zagreb, Nakladni Zavod Globus, 1998.

Dopunska literatura:

- Adler, Jonathan Eric, 2002, *Belief's Own Ethics*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Alston, William P., 1971 [1989], "Varieties of Privileged Access", *American Philosophical Quarterly*, 8(3): 223–241. Reprinted in Alston 1989: 249–285.
- Alston, William P., 1989, *Epistemic Justification: Essays in the Theory of Knowledge*, Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Anderson, Elizabeth, 2004, "Uses of Value Judgments in Science: A General Argument, with Lessons from a Case Study of Feminist Research on Divorce", *Hypatia*, 19(1): 1–24. doi:10.1111/j.1527-2001.2004.tb01266.x
- Anderson, Elizabeth, 2006, "The Epistemology of Democracy," *Episteme: A Journal of Social Epistemology*, 3(1): 8–22. doi:10.1353/epi.0.0000
- Audi, Robert, 1993, *The Structure of Justification*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Audi, Robert 1998, *Epistemology: A Contemporary Introduction to the Theory of Knowledge*, New York: Routledge.
- Austin, J.L., 1962, *Sense and Sensibilia*, G. J. Warnock (ed.), Oxford: Oxford University Press.
- Ayer, Alfred J., 1956, *The Problem of Knowledge*, London: Macmillan.
- Boghossian, Paul and Christopher Peacocke (eds.), 2000, *New Essays on the A Priori*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/0199241279.001.0001
- Bonjour, Laurence, 1998, *In Defense of Pure Reason: A Rationalist Account of A Priori Justification*, Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511625176
- Bonjour, Laurence and Ernest Sosa, 2003, *Epistemic Justification: Internalism vs. Externalism, Foundations vs. Virtues*, Malden, MA: Blackwell.
- Brady, Michael and Duncan Pritchard, 2003, *Moral and Epistemic Virtues*, Oxford: Blackwell.
- Brady, Michael S. and Miranda Fricker (eds.), 2016, *The Epistemic Life of Groups: Essays in the Epistemology of Collectives*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780198759645.001.0001
- Burge, Tyler, 1993, "Content Preservation", *The Philosophical Review*, 102(4): 457–488. doi:10.2307/2185680
- Cassam, Quasim, 2018, "Epistemic insouciance," *Journal of Philosophical Research*, 43: 1–20.
- Chisholm, Roderick M., 1982, *The Foundations of Knowing*, Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Christensen, David, 2007, "Epistemology of Disagreement: The Good News," *Philosophical Review*, 116(2): 187–217. doi:10.1215/00318108-2006-035

- Christiano, Thomas, 2012, "Rational deliberation among experts and citizens," in Parkinson, John and Mansbridge, Jane, eds., *Deliberative Systems*. Cambridge: Cambridge University Press, 27–51.
- Coady, C. A. J., 1992, *Testimony: A Philosophical Study*, Oxford: Clarendon Press.
- Cohen, Stewart, 1999, "Contextualism, Skepticism, and the Structure of Reasons", *Philosophical Perspectives*, 13: 57–89. doi:10.1111/0029-4624.33.s13.3
- Cohen, Stewart, 2013, "Contextualism Defended", in Steup, Sosa, and Turri 2013: 56–62.
- Condorcet, Marquis de, 1785, *Essai sur l'application de l'analyse à la probabilité des décisions rendues à la pluralité des voix*, Paris. [[Condorcet 1785 available online](#)]
- Conee, Earl and Richard Feldman, 1998 [2004], "The Generality Problem for Reliabilism", *Philosophical Studies*, 89(1): 1–29. Reprinted in Conee and Feldman 2004: 135–165. doi:10.1023/A:1004243308503
- Conee, Earl and Richard Feldman, 2001 [2004], "Internalism Defended", in Kornblith 2001: 231–60. Reprinted in Conee and Feldman 2004: 53–82.
- Conee, Earl and Richard Feldman, 2004, *Evidentialism: Essays in Epistemology*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/0199253722.001.0001
- Davidson, Donald, 1986, "A Coherence Theory of Truth and Knowledge", in *Truth and Interpretation: Perspectives on the Philosophy of Donald Davidson*, Ernest LePore (ed.), Oxford: Blackwell, 307–319.
- DeRose, Keith and Ted A. Warfield, 1999, *Skepticism: A Contemporary Reader*, Oxford: Oxford University Press.
- Elster, J., 1983, *Sour Grapes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Estlund, David, 2008, *Democratic Authority: A Philosophical Framework*. Princeton: Princeton University Press.
- Feldman, Richard, 1988, "Epistemic Obligations", *Philosophical Perspectives*, 2: 235–256. doi:10.2307/2214076
- Feldman, Richard, 2006, "Epistemological puzzles about disagreement," in Stephen Hetherington, ed., *Epistemology Futures*. Oxford: Oxford University Press, 216–236.
- Foucault, Michel, 1969 [1972], *L'archéologie du savoir*, Paris: Gallimard. Translated as *The Archaeology of Knowledge*, Allan Sheridan (trans.), New York: Harper and Row, 1972.
- Foucault, Michel, 1975 [1977], *Surveiller et punir: Naissance de la prison*, Paris: Gallimard. Translated as *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*, Allan Sheridan (trans.), New York: Pantheon, 1977.
- Fricker, Elizabeth, 1994, "Against Gullibility", in *Knowing from Words: Western and Indian Philosophical Analysis of Understanding and Testimony*, Bimal Krishna Matilal and Arindam Chakrabarti (eds.), Dordrecht: Springer Netherlands, 125–161. doi:10.1007/978-94-017-2018-2_8
- Fricker, Miranda, 2007, *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780198237907.001.0001
- Fumerton, Richard A., 1995, *Metaepistemology and Skepticism*, (Studies in Epistemology and Cognitive Theory), Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Gettier, Edmund L., 1963, "Is Justified True Belief Knowledge?", *Analysis*, 23(6): 121–123. doi:10.1093/analys/23.6.121
- Goldberg, Sanford, 2010, *Relying on Others: An Essay in Epistemology*, Oxford: Oxford University Press.
- Goldberg, Sanford, 2021, *Foundations and Applications of Social Epistemology: Collected Essays*. Oxford: Oxford University Press.
- Goldman, Alvin I., 1986, *Epistemology and Cognition*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Goldman, Alvin I., 1999, *Knowledge in a Social World*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/0198238207.001.0001
- Goldman, Alvin I., 2001, "Experts: Which Ones Should You Trust?," *Philosophy and Phenomenological Research*, 63(1): 85–110. Reprinted in Goldman & Whitcomb. eds., 2011, 109–133. doi:10.1111/j.1933-1592.2001.tb00093.x
- Goodin, E.R. i Spiekerman, K., 2018, *An Epistemic Theory of Democracy*, Oxford: Oxford University
- Greco, John, 2021, "What Is Social Epistemic Dependence?," *Philosophical Topics*, 49(2): 113–132.
- Greco, John and Ernest Sosa (eds.), 1999, *The Blackwell Guide to Epistemology*, Oxford, UK: Blackwell. doi:10.1002/9781405164863
- Haack, Susan, 2001, "The Ethics of Belief Reconsidered", in Steup 2001a: 21–33.
- Haddock, A., Millar, A. and Pritchard, D. (eds.), (2009), *Epistemic Value*, Oxford: Oxford University Press.
- Haddock, A., Millar, A. and Pritchard, D. (eds.), (2010), *Social Epistemology*, Oxford: Oxford University Press.
- Hannon, Michael, and de Ridder, Jeroen, eds., 2021, *The Routledge Handbook of Political Epistemology*, New York: Routledge.

- Haraway, Donna J., 1989, *Primate Visions: Gender, Race, and Nature in the World of Modern Science*, New York: Routledge.
- Harding, Sandra, 1991, *Whose Science? Whose Knowledge? Thinking from Women's Lives*, Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Huemer, Michael, (ed.), 2002, *Epistemology: Contemporary Readings*, Routledge, London.
- James, William, 1896, "The Will to Believe", *The New World*, 5: 327–347.
- Kitcher, Philip, 2011, *Science in a Democratic Society*, New York: Prometheus Books.
- Kornblith, Hilary, 1999, "In Defense of a Naturalized Epistemology", in Greco and Sosa 1999: 158–169. doi:10.1002/9781405164863.ch6
- Kornblith, Hilary, 1999 2002, *Knowledge and Its Place in Nature*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/0199246319.001.0001
- Korsgaard, Christine M., 2009, *Self-Constitution: Agency, Identity, and Integrity*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780199552795.001.0001
- Kuhn, Thomas, 1962 [1970], *The Structure of Scientific Revolutions*, Chicago: University of Chicago Press. Second edition 1970.
- Kvanvig, Jonathan L., 1992, *The Intellectual Virtues and the Life of the Mind: On the Place of the Virtues in Epistemology*, (Studies in Epistemology and Cognitive
- Kvanvig, Jonathan L. and Marian David, 2005 [2013], "Is Truth the Primary Epistemic Goal?", in CDE-1: 285–312 (chapter 10); second edition in CDE-2: 351–377 (chapter 14).
- Lackey, Jennifer, 2008, *Learning from Words: Testimony as a Source of Knowledge*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780199219162.001.0001
- Lackey, Jennifer and Ernest Sosa (eds.), 2006, *The Epistemology of Testimony*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780199276011.001.0001
- Lackey, Jennifer ed., 2014, *Essays in Collective Epistemology*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780199665792.001.0001
- Lackey, Jennifer, 2021, *The Epistemology of Groups*, Oxford: Oxford University Press.
- Lackey, Jennifer ed. 2023, *Applied Epistemology* Oxford: Oxford University Press, 119–147
- Landemore, Hélène, 2011, *Democratic Reason: Politics, Collective Intelligence, and the Rule of the Many*, Princeton, NJ: Princeton University Press. doi:10.23943/princeton/9780691155654.001.0001
- Latour, Bruno and Steve Woolgar, 1986, *Laboratory Life: The Construction of Scientific Facts*, 2nd edition, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Lehrer, Keith & Carl Wagner, 1981, *Rational Consensus in Science and Society: A Philosophical and Mathematical Study*, Dordrecht: Springer. doi:10.1007/978-94-009-8520-9
- Lehrer, Keith, 1990, *Theory of Knowledge*, Boulder, CO: Westview Press.
- Lewis, David, 1996, "Elusive Knowledge", *Australasian Journal of Philosophy*, 74(4): 549–567. doi:10.1080/00048409612347521
- Longino, Helen E., 1990, *Science as Social Knowledge: Values and Objectivity in Scientific Inquiry*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Longino, Helen E., 1999, "Feminist Epistemology", in Greco and Sosa 1999: 325–353. doi:10.1002/9781405164863.ch14
- Montmarquet, James, 1993, *Epistemic Virtue and Doxastic Responsibility*, Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Moore, G.E., 1935, *The Defence of Common Sense*, London, Contemporary British Philosophy,
- Nozick, Robert, 1993, *The Nature of Rationality*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Plantinga, Alvin, 1993, *Warrant: The Current Debate*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/0195078624.001.0001
- Pritchard, Duncan, 2005, *Epistemic Luck*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/019928038X.001.0001
- Quine, W. V., 1969, "Epistemology Naturalized", in his *Ontological Relativity and Other Essays*, New York: Columbia Press, pp. 69–90.
- Reid, Thomas, *Inquiry and Essays*, in R. E. Beanblossom and K. Lehrer (ed.), Hackett Publishing Company, Indianapolis, 1983.
- Rorty, Richard, 1979, *Philosophy and the Mirror of Nature*, Princeton: Princeton University Press.
- Russell, Bertrand, 1912, *The Problems of Philosophy*, London: Williams & Norgate.
- Scanlon, Thomas, 1998, *What We Owe Each Other*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Shapin, S., 1994, *A Social History of Truth*. Chicago: University of Chicago Press.
- Sosa, Ernest, 1991, *Knowledge in Perspective: Selected Essays in Epistemology*, Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511625299
- Sosa, Ernest, 2015, *Judgment and Agency*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780198719694.001.0001

- Sosa, E., 2007, *A Virtue Epistemology*. Oxford: Oxford University Press. Steup, Matthias, 1996, *An Introduction to Contemporary Epistemology*, Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Steup, Matthias, (ed.), 2001a, *Knowledge, Truth, and Duty: Essays on Epistemic Justification, Responsibility, and Virtue*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/0195128923.001.0001
- Steup, Matthias, 2008, "Doxastic Freedom", *Synthese*, 161(3): 375–392. doi:10.1007/s11229-006-9090-4
- Steup, Matthias, John Turri, and Ernest Sosa (eds.), 2013, *Contemporary Debates in Epistemology*, second edition, (Contemporary Debates in Philosophy 14), Chichester, UK: Wiley Blackwell.
- Stroud, Barry, 1984, *The Significance of Philosophical Scepticism*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/0198247613.001.0001
- Unger, Peter, 1975, *Ignorance: A Case for Scepticism*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/0198244177.001.0001
- Williams, Michael, 1992, *Unnatural Doubts: Epistemological Realism and the Basis of Scepticism*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Williamson, Timothy, 2002, *Knowledge and Its Limits*, Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/019925656X.001.0001
- Zagzebski, Linda Trinkaus, 1996, *Virtues of the Mind: An Inquiry into the Nature of Virtue and the Ethical Foundations of Knowledge*, Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9781139174763
- Young, Iris Marion, 2000, *Inclusion and Democracy*, Oxford: Oxford University Press.
- Zagzebski, Linda Trinkaus, 1999, "What Is Knowledge?", in Greco and Sosa 1999: 92–116. doi:10.1002/9781405164863.ch3
- Zollman, Kevin J. S., 2007, "The Communication Structure of Epistemic Communities," *Philosophy of Science*, 74(5): 574–587. Reprinted in Goldman & Whitcomb, eds., 2011, 338–350. doi:10.1086/525605
- Zollman, Kevin J. S., 2018, "The Credit Economy and the Economic Rationality of Science," *Journal of Philosophy*, 115(1): 5–33. doi:10.5840/jphil201811511

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta
- Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Konzultacije
- Elektronička pošta

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pisani ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	6. i 20.2.2025. u 8,30
Ljetni	26.6. i 10.7. 2025, 8.30
Jesenski	28.8. i 11.9. 2025. u 8.30

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME predavanja
7.10.2024.	Uvod: Povijest epistemologije
14.10.2024.	Znanje - vjerovanje, opravdanje, istina
21.10.2024.	Realizam i antirealizam/mogućnost istinite spoznaje svijeta
28.10.2024.	Izvori vjerovanja/opravljanja: percepcija

4.11.2024.	Izvori vjerovanja/opravljanja: razum (racionalnost i heuristike)
11.11.2024.	Izvori vjerovanja/opravljanja: svijest i intuicija
18.11.2024.	Izvori vjerovanja/opravljanja: memorija
25.11.2024.	Izvori vjerovanja/opravljanja: svjedočanstvo
2.12.2024.	Kolokvij 1
9.12.2024.	Teorije istine i relativizam
16.12.2024.	Monizam istine i epistemologija vrline
13.1.2025.	Socijalna epistemologija i socijalni konstruktivizam
20.1.2025.	Epistemologija neslaganja, epistemologija grupa (kolektivna epistemologija)
27.1.2025.	Politička epistemologija, epistemologija demokracije
DATUM	NAZIV TEME seminar
9.10. 2024.	Uvod: dogovor oko načina rada, upoznavanje sa sadržajem kolegija Analiza znanja: trodjelna definicija Studije slučajeva javnog opravdanja: metodologija
16.10.2024.	Definicija znanja - Platon: Teetet
23.10.2024.	Definicija znanja - Gettier i problemi s trodjelnom definicijom (E. Gettier: Je li opravdano istinito vjerovanje znanje?)
30.10.2024.	Teorije opravdanja - fundacionalizam, koherentizam i relijabilizam
6.11.2024.	Teorije opravdanja - neslaganje, mane i epistemički sustavi (N. Levy and M. Alfano: Znanje iz mane: Duboko društvena epistemologija)
13.11.2024.	Kolokvij 2
20.11.2024.	Studija slučaja opravdanja javnih politika: Lažne vijesti (Fake news) – Skepticizam
27.11.2024.	Studija slučaja opravdanja javnih politika: Lažne vijesti (Fake news) – Relativizam
4.12.2024.	Studija slučaja opravdanja javnih politika: Lažne vijesti (Fake news) – Relijabilizam
11.12.2024.	Studija slučaja opravdanja javnih politika: Lažne vijesti (Fake news) – Pragmatizam
18.12.2024.	Studija slučaja opravdanja javnih politika: Klimatske promjene – Skepticizam
8.1. 2025.	Studija slučaja opravdanja javnih politika: Klimatske promjene – Relijabilizam
15.1. 2025.	Studija slučaja opravdanja javnih politika: Klimatske promjene – Pragmatizam
22.1. 2025.	Teorije zavjere
29.1. 2025.	Završna diskusija i priprema za ispit

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Ishod 1. objasniti temeljne epistemološke pojmove: znanje, istina, opravdanje	1-12	Predavanje i seminar analiziranje filozofskih tekstova, rad na tekstu,	Kolokviji, završni ispit - esej
Ishod 2. opisati i usporediti različite izvore spoznaje (percepcija, razum, svijest, memorija, svjedočanstvo)	1,2,7,8	Predavanje i seminar analiziranje filozofskih tekstova rad na tekstu	Kolokviji, završni ispit - esej
Ishod 3. opisati i usporediti realizam i anti-realizam u epistemologiji	3,4,5	Predavanje i seminar analiziranje filozofskih tekstova, rad na tekstu	Kolokviji, završni ispit - esej
Ishod 4. objasniti u čemu se sastoji pozicija skepticizma i moguće odgovore na skeptički izazov	4,5,6	Predavanje i seminar analiziranje filozofskih tekstova rad na tekstu	Kolokviji, završni ispit - esej
Ishod 5. objasniti i usporediti tradicionalne teorije opravdanja (fundacionalizam, koherentizam, relijabilizam) i usporediti teorije istine	3,6,7	Predavanje i seminar analiziranje filozofskih tekstova, rad na tekstu	Kolokviji, završni ispit - esej

Ishod 6. objasniti razliku između individualne i socijalne epistemologije	7,8,9	Predavanje i seminar analiziranje filozofskih tekstova, rad na tekstu	Kolokviji, završni ispit - esej
Ishod 7. Opisati ekstenzije na nove teme: moralna epistemologija, politička epistemologija, epistemologija demokracije, primijenjena epistemologija	10,11,12	Predavanje i seminar analiziranje filozofskih tekstova, rad na tekstu	Kolokviji, završni ispit - esej

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija kao sustav. Povijest klasičnog njemačkog idealizma		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	5.		
Akadska godina	2024./2025.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Zdenka Brzović		
	Kabinet	F-413	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	265-795	
	e-mail	zdenka@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Cilj ovog kolegija je upoznavanje s Kantovom epistemologijom i filozofijom znanosti te primjenom istih na ostale filozofske discipline. Ukazat ćemo na one probleme, gledišta i argumente ove filozofske tradicije koji se nadopunjavaju s temama iz recentne filozofije znanosti te srodnih disciplina. Analizirat ćemo odgovarajuće dijelove <i>Kritike čistoga uma</i> , <i>Kritike moći suđenja</i> , <i>Prolegomena</i> te manjih spisa iz Kantovog kritičkoga razdoblja. Također, kontinuirano ćemo pratiti najnovije doprinose ovoj raspravi u suvremenoj filozofiji znanosti te srodnim istraživačkim područjima.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
1) poboljšati razumijevanje ovog razdoblja povijesti filozofije s obzirom na analitičko usmjerenje Odsjeka za filozofiju;			
2) povezati recentne rasprave u filozofiji, prije svega u epistemologiji i filozofiji znanosti, i srodnim disciplinama, s odgovarajućim teorijama koje su obilježile Kantovo i post-kantovsko razdoblje;			
3) najvažnije, podizanje razine samostalnosti studenta u istraživačkom radu unutar filozofije tijekom izrade seminarskog rada.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	X
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave			
Kolokvij	1.00	15	
Aktivnost na nastavi	1.00	15	
Seminarski rad	3.00	50	
ZAVRŠNI ISPIT	1.00	20	
UKUPNO	6.00	100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			

1. A. Breitenbach and M. Massimi (eds) (2017), *Kant and the Laws of Nature*, Cambridge University Press, Cambridge-New York.
2. R. Kukla (ed.) (2006), *Aesthetics and Cognition in Kant's Critical Philosophy*, Cambridge University Press, Cambridge-New York.
3. H. Ginsborg (2013), *Kant's Aesthetics and Teleology*, "Stanford Encyclopedia of Philosophy" (online; free access).
4. P. Godfrey-Smith (2014), *Philosophy of Biology*, Princeton University Press, Princeton.
5. I. Kant (1790 [1976]), *Kritika moći suđenja*, prev., Naprijed, Zagreb.
6. I. Kant (1783 [1953]), *Prolegomena za svaku buduću metafiziku*, prev. u ID., *Dvije rasprave*, Matica hrvatska, Zagreb.
7. I. Kant (1781/1787 [1984]), *Kritika čistoga uma*, prev., Matica hrvatska, Zagreb.
8. S. Körner (1955), *Kant*, Penguin, Harmondsworth, England.
9. J. V. Buroker (2006), *Kant's 'Critique of Pure Reason': An Introduction*, Cambridge University Press, Cambridge-New York.
10. G. Dicker (2004), *Kant's Theory of Knowledge: An Analytical Introduction*, Oxford University Press, Oxford-New York.

IZBORNA LITERATURA

1. D. Barbarić (ur.) (1998), *Filozofija njemačkog idealizma*, Hrestomatija filozofije sv. 6, Zagreb.
2. A. Breitenbach and M. Massimi (eds) (2017), „Laws of Nature: Historical and Contemporary Perspectives“, *The Monist* (100), special issue.
3. I. Goy and E. Watkins (eds) (2014), *Kant's Theory of Biology*, W. de Gruyter, Berlin-New York.
4. P. Šustar (2019), *Harmonia mundi. Kantova teorija empirijske spoznaje*, Filozofski fakultet-Sveučilište u Rijeci, Rijeka.

NAPOMENA: Tijekom nastave, ali i za potrebe studentskih seminarskih radova bit će korištena i dodatna literatura, s naglaskom na recentnim radovima objavljenim u vodećim časopisima na ovom i srodnim područjima filozofije znanosti, filozofije biologije i epistemologije općenito. Nastava i seminarski radovi zasnivat će se na unaprijed i točno određenim dijelovima primarne, sekundarne literature te, dodatno, primjerne literature (primjerice, *A Kant Dictionary* i sl.).

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni pohađati predavanja i seminare.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- preko *Merlina*;
- preko mrežnih stranica Fakulteta;
- preko zajedničke e-pošte studenata;

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

- u terminima konzultacija te po dogovoru;
- preko *Merlina*;
- putem e-pošte;

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno; usmeno

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

NAPOMENA: studenti moraju na satu imati obrađene tekstualne predloške koji su planirani za određeni sat predavanja i seminara. Aktivnost na nastavi evidentira se i vrednuje.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	13./27.2./10h
Ljetni	3../17.7./10h
Jesenski	4./18.9./14h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvod u sadržaj kolegija
2.	Kantov kritički projekt
3.	Kopernikanski obrat
4.	Mogućnost metafizike

5.	A priori/a posteriori, analitičko/sintetičko
6.	Osjetilnost
7.	Prostor i vrijeme
8.	Razum-um-moć suđenja
9.	Metafizička dedukcija kategorija
10.	Transcendentalna dedukcija kategorija
11.	Pobijanje idealizma
12.	Phenomena i noumena
13.	Transcendentalna dijalektika
14.	Antinomije: sloboda volje i determinizam
15.	Kolokvij
S1.	Izrada seminarskih izlaganja i radova Korištenje primarnih i sekundarnih izvora
S2.	Kantova etika
S3.	Kantova politička filozofija
S4.	Kantova estetika
S5.	Kantova filozofija znanosti
S6.	Kantova filozofija uma
S7.	Izlaganja seminarskih radova
S8.	Izlaganja seminarskih radova
S9.	Izlaganja seminarskih radova
S10.	Izlaganja seminarskih radova
S11.	Izlaganja seminarskih radova
S12.	Izlaganja seminarskih radova
S13.	Izlaganja seminarskih radova
S14.	Izlaganja seminarskih radova
S15.	Zaključne napomene

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Analitički marksizam
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvpredmetni)
Semestar	I., III., V.
Akadska godina	2024./2025
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<p>1) U uvodnom dijelu kolegija objašnjava se što je analitički marksizam i zbog čega je značajan, zatim se spominju glavne, velike teme marksističke filozofije te se izlaže kako su one, u glavnim crtama, izražene u Marxovim i Engelsovim programatskim i pristupačnijim tekstovima, kao što su npr. <i>Komunistički manifest</i> i <i>Nadnica, cijena i profit</i>. (6h)</p> <p>2) Nakon toga prelazi se na izlaganje i suvremenu analizu konkretnih pitanja koja je marksizam uveo razvijajući svoju teoriju povijesti. To su npr.: što su proizvodne snage, od čega se sastoji ekonomska struktura društva, što su proizvodni odnosi, što je baza a što nadgradnja društva i kakva je njihova međusobna veza, što je fetišizam, koja je logika razvoja povijesti, kako funkcionira kapitalizam, što je eksploatacija i slično. Pri tome se prvenstveno uzima u obzir proslavljena interpretacija G.A. Cohena, koji modernim analitičkim oruđima preispituje Marxove teze i pokušava procijeniti što od njih može proći kroz filter tih suvremenih dostignuća (18h).</p> <p>3) Iduća faza kolegija obuhvaća marksističke teme koje imaju moralnu, tj. vrijednosnu dimenziju, poput slijedećih: što je alijenacija, jesu li proleter i kapitalizmu neslobodni i na koji način, u kojem je smislu komunizam superioran kapitalizmu, itd. Nastava se i u ovoj fazi većinom oslanja na rad G.A. Cohena, te još nekih njegovih kolega analitičkih marksista (2h).</p> <p>4) Konačno, u posljednjoj se fazi kolegija pažnja posvećuje isključivo kritičkom razmatranju (neke od tih kritika bile bi dotaknute i u ranijem toku nastave, ali bi ih se sada detaljnije razrađivalo) iznesenih marksističkih ideja i vizija da bi se vidjelo zadovoljavaju li logičke i empirijske standarde koje moraju zadovoljiti sve ozbiljne teorije. Tu će oslonac biti na radovima nekolicine nemarksističkih autora (Conway, Hayek, Popper, Sesardić) koji se nalaze u preporučenoj literaturi. Od studenata se neće zahtijevalo da obavezno prođu kroz tu literaturu da ih se ne preopteretiti, ali će im se na taj način ipak pružiti osnovne informacije o ključnim smjerovima kritike (4h).</p>	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
<p>Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije; - definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetišizma, alijenacije, povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; 	

- kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta;
- samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo;
- argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	30%
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	10%
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	10%
ZAVRŠNI ISPIT	1	50%
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- 1) G.A. Cohen, *Odbrana Marxove teorije istorije*, Zamak kulture, Vrnjačka banja, 1987, str. 23-158, 177-222 (182) ili G.A. Cohen, *Karl Marx's Theory of History: A Defence*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 2000, str. 28-248, 278-340, 364-388, 396-414 (328)
- 2) Marx, K./Engels, F. *Manifest komunističke partije*, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 367-383 (17)
- 3) Marx, K. «Nadnica, cijena i profit» u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979, 821-839 (19)
- 4) Marx, K. „Fetiški karakter robe i njegova tajna“, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 885-894 (10)
- 5) Marx, K. „Otudeni rad“ u Marx, K./Engels, F. *Rani radovi*, Naprijed, Zagreb, 1978, str. 244-258 (15)
- 6) Sesardić, N. „Prilog kritici marksističke utopije“, u Sesardić, N. *Iz analitičke perspektive*, SDH, Zagreb, 1991, str. 169-209 (41)

Ukupno: 284 str.

IZBORNA LITERATURA

Buchanan, A. *Marx and Justice: The Radical Critique of Liberalism*, Methuen, London, 1982.

- Buchanan, A. *Ethics, Efficiency, and the Market*, Clarendon Press, Oxford, 1985.
- Berger, P.L. *Kapitalistička revolucija*, Naprijed, Zagreb, 1995.
- Cohen, G.A. „Radnici i Riječ: ili zašto je Marx imao prava smatrati da ima pravo?“, *Praxis*, Vol. V, br. 4, 1968, str. 406-421 (16)
- Cohen, G.A. „Radna teorija vrijednosti i pojam eksploatacije“, *Marksizam u svetu*, br. 10, 1981, str. 143-263 (121)
- Cohen, G.A. *History, Labour, and Freedom*, Clarendon Press, Oxford, 1988.
- Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 42-115 (74)
- Cohen, G.A. «Deeper into Bullshit», u Buss, S./Overton, L. (ur.) *Contours of Agency: Essays on Themes from Harry Frankfurt*, MIT Press, 2002, str. 321-339 (19)
- Cohen, G.A. *Socijalizam – zašto ne?*, Kružak, Zagreb, 2011.
- Cohen, G.A./Kymlicka, W. “Human Nature and Social Change in the Marxist Conception of History”, *Journal of Philosophy*, Vol. 85, No. 4, 1988, str. 171-191 (21)
- Cohen, J. „Review of G.A. Cohen's *Karl Marx's Theory of History*“, *Journal of Philosophy*, Vol. 79, No. 5, str. 253-273 (21)
- Cohen, M./Nagel, T./Scanlon, T. (ur.) *Marx, Justice, and History*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 1980.
- Conway, D. *A Farewell to Marx*, Penguin, Harmondsworth, 1987.
- Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979.
- Elster, J. *Making Sense of Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1985.
- Elster, J. *An Introduction to Karl Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1986.
- Geras, N. „The Controversy about Marx and Justice“, u Callinicos, A. (ur.) *Marxist Theory*, Oxford University Press, 1989.
- Gligorov, V. (ur.) *Kritika kolektivizma*, Filip Višnjić, Beograd, 1988, str. 15-53, 121-248 (167)
- Gray, J. „Marxian Freedom, Individual Liberty, and the End of Alienation“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 3, No. 2, 1986, str. 160-187 (28)
- Gray, J. „Against Cohen on Proletarian Unfreedom“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 6, No. 1, 1988, str. 77-112 (36)
- Habermas, J. «Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma», u Habermas, J. *Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985, str. 130-178 (49)
- Hayek, F.A. *Put u ropstvo*, Kružak, Zagreb, 2001.
- Honderich, T. „Against Theological Historical Materialism“, *Inquiry*, Vol. 25, 1982, str. 451-469 (19)
- Kolakowski, L. *Glavni tokovi marksizma I*, BIGZ, Beograd, 1980.
- Korsch, K. *Karl Marx*, Nolit, Beograd, 1982.
- Lewine, A./Wright, E. „Rationality and Class Struggle“, *New Left Review*, No. 123, 1980, str. 51-56 (6)
- Lukes, S. *Marxism and Morality*, Oxford University Press, Oxford, 1985.
- Lukes, S. “Can a Marxist Believe in Human Rights?”, u Lukes, S. *Moral Conflict and Politics*, Clarendon Press, Oxford, 1991, str. 173-88 (16)
- Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, 1957.
- Mises, L. Von, *Marxism Unmasked: From Delusion to Destruction*, Foundation for Economic Education, New York, 2006.
- Narveson, J. „Marxism: Hollow at the Core“, u Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002, str. 35-47 (13)
- Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 305-358 (54)
- Parkin, F. *Marxism and Class Theory: A Bourgeois Critique*, Tavistock, London, 1971.
- Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji II*, Kružak, Zagreb, 2003, str. 80-198 (119)
- Petrović, G. *Filozofija i marksizam*, Naprijed, Zagreb, 1976, str. 11-151 (140)
- Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, Cambridge, MA, 2007, str. 319-372 (54)
- Roemer, J. *A General Theory of Exploitation and Class*, Harvard University Press,

Cambridge, MA, 1982.
 Roemer, J. (ur.) *Analytical Marxism*, Cambridge University Press, 1986.
 Singer, P. *Marx*, Oxford University Press, Oxford, 1980.
 Sweezy, P.M. *Teorija kapitalističkog razvitka*, Naprijed, Zagreb, 1959.
 Tucker, R.C. «Marx and Distributive Justice», u Tucker, R.C. *The Marxian Revolutionary Idea*, W.W. Norton, New York, 1969, str. 33-53 (21)
 Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 370-391 (22)
 Weber, M. *Protestantska etika i duh kapitalizma*, Veselin Masleša/Svjetlost, Sarajevo, 1989.
 Wolff, J. *Why Read Marx Today?*, Oxford University Press, Oxford, 2002.
 Wood, A.W. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)
 Wood, A.W. *Karl Marx (Arguments of the Philosophers)*, Routledge, London, 2004.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
 Elektroničkom poštom
 Platformom Merlin
 Usmeno

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
 Elektroničkom poštom
 Platformom Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivno tipa (test višestrukog izbora), a zatim usmenom ispitu.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	10.2. i 24.2.
Ljetni	16.6. i 30.6.
Jesenski	1.9. i 15.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvod: marksistička teorija općenito
2.	Što je analitički marksizam i zbog čega je značajan? Marxova koncepcija povijesti i društva
3.	Osnovni pojmovi marksističke političke ekonomije
4.	Ekonomija i otuđenje
5.	Što su to proizvodne snage i koja je njihova struktura a što proizvodni odnosi?
6.	U čemu se sastoji ekonomska struktura društva i kako se ona mijenja?

7.	Materijalna i socijalna dimenzija društva
8.	Fetišizam i njegov značaj
9.	Razvoj i primat proizvodnih snaga: tekstualni i faktični dokazi da postoje
10.	Razvoj i primat proizvodnih snaga: nastavak
11.	Baza i nadgradnja: kako ih točno odrediti i koji je njihov odnos?
12.	Funkcionalno objašnjenje kao rješenje za neke tvrdoglave teškoće marksizma
13.	Logika i smjer razvoja suvremenog kapitalizma; održivost alternativnih koncepcija društva
14.	Osnovne teorijske poteškoće marksizma
15.	Završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije	Marxova stajališta o povijesti, ekonomiji, čovjeku, politici i ideologiji	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetišizma, alijenacije, povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.	Cohenove analize i razrade Marxovih gledišta o svim navedenim temama	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Cohenove analize i razrade Marxovih gledišta o svim navedenim temama nasuprot drugih marksističkih gledišta o tome	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	Cohenove kritike drugih marksističkih pozicija i Sesardićeve kritike marksizma općenito	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	obrađena kritička rasprava između raznih verzija marksizma, te ona između marksista općenito i njihovih oponenta	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje	cjelokupno obrađeno gradivo	čitanje preporučene literature	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi

obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo			- pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija biologije		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvoipredmetni)		
Semestar	I.,III.,V.		
Akadska godina	2024./2025.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Prof.dr.sc. Predrag Šustar		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051 265795		
e-mail	psustar@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Dr.sc. Vito Balorda		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon			
e-mail	vito.balorda@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>U suvremenim biološkim istraživanjima možemo pronaći zamjetan broj filozofskih problema koji se odnose na korištene znanstvene pojmove, pretpostavke i zaključke koji se donose unutar same znanstvene prakse. Osim pitanja koja su standardno prisutna u medijima i popularnoj kulturi, primjerice, što je inteligentni dizajn, a što darvinizam, postoji još cijeli niz filozofski zanimljivih problema i/ili pitanja u razumijevanju recentne biologije i njezinog šireg društvenog utjecaja. Tako se kolegij bavi sljedećim pitanjima, između ostalih, struktura i epistemičke funkcije evolucijskih teorija, na što točno djeluje prirodna selekcija, jesu li sve biološke pojave pod genskom kontrolom, što su adaptacije i kako ih možemo prepoznati, postoji li 'ljudska priroda' i srodna pitanja. Nadalje, ubrzani razvoj molekularne biologije čini je posebno interesantnim područjem interesa za filozofsku analizu. Problemi koji se tiču istraživanja u molekularnoj biologiji mogu se podijeliti na teoretske, gdje se razmatraju pojmovi, pretpostavke i zaključci kojima se molekularna biologija koristi te one praktičke koji se tiču problema povezanih s primjenom novostečenog znanja u medicini. Ovdje posebno ističemo istraživanja ljudskoga i srodnih genoma.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će moći:			
1. Objasniti osnovne karakteristike evolucijske teorije.			
2. Opisati debatu kreacionizam/evolucijska teorija.			
3. Opisati raspravu o jedinicama selekcije, te navesti argumente za različita gledišta koja se javljaju u raspravi, analizirati ih te ponuditi vlastito stajalište o tome koje je gledište najuvjerljivije.			
4. Analizirati problem prirode prirodne selekcije i adaptacije u biologiji.			
5. Analizirati status vrsta u evolucijskoj biologiji.			
6. Opisati što nam evolucijska teorija može reći o evoluciji ljudskog ponašanja te kakve su posljedice toga za društvene i humanističke znanosti.			
7. Opisati debatu objašnjenja u biologiji.			
8. Navesti i opisati filozofske probleme koji proistječu iz istraživanja u molekularnoj biologiji: problem redukcionizma, problem definiranja gena i slično.			
9. Analizirati etičke probleme koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji i biomedicinskim znanostima.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	

OCJENJUJE		
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	30
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	20
Seminarski rad	0.5	20
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Samir Okasha (2019), *Philosophy of Biology*, Oxford University Press
2. Peter Godfrey-Smith (2014), *Philosophy of Biology*, Princeton and Oxford: Princeton University Press;
3. Elliott Sober (2000), *Philosophy of Biology*, Boulder, CO: Westview Press;
4. Stathis Psillos (2007), *Philosophy of Science A-Z*, Edinburgh: Edinburgh University Press;

IZBORNA LITERATURA

1. Sahotra Sarkar and Anya Plutynski (2008), *Companion to the Philosophy of Biology*, Wiley-Blackwell Publishing;
2. Gillian Barker and Philip Kitcher (2013), *Philosophy of Science*, Oxford and New York: Oxford University Press;
3. James A. Marcum (2008), *An Introductory Philosophy of Medicine: Humanizing Modern Medicine*, Berlin and New York: Springer;
4. Anya Plutynski (2018), *Explaining Cancer: Finding Order in Disorder*, Oxford: Oxford University Press;
5. Lauren Ross (2024). *Explanation in Biology*, Cambridge University Press;
6. Jacob Stegenga (2018). *Medical Nihilism*. Oxford University Press.
7. Časopis „The British Journal for the Philosophy of Science“, (2019) - ;
8. Časopis „Philosophy of Science“, (2019) - ;
9. Časopis *European Journal for Philosophy of Science*, (2020) - ;
10. Časopis *Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences*, (2020) - .

Napomena: Izabrani tekstualni predlošci predviđeni za predavanja i seminare te, posebice, izradu seminarskih radova, bit će nadopunjavani s odgovarajućim udžbenicima i člancima iz navedenih, ali i drugih vodećih časopisa. Konačno, po potrebi, koristit će se dodatna priručna literatura, primjerice, enciklopedije iz filozofije znanosti i srodnih disciplina koje se bave recentnim znanstvenim istraživanjima i njihovom uporabom.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Obvezna je nazočnost na barem 70% nastave.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Merlin, mail, Oglasna ploča

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Merlin, mail, Oglasna ploča

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno i usmeno.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE			
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.			
ISPITNI ROKOVI			
Zimski	5.2./19.2./10h		
Ljetni	2./16.7./10h		
Jesenski	26.8./9.9./10h		
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)			
TJEDAN	NAZIV TEMA		
1.	Uvod		
2.	Filozofija i biologija		
3.	Evolucija i prirodna selekcija		
4.	Evolucija, društvo i kultura		
5.	Adaptacionizam		
6.	Biološke funkcije		
7.	Objašnjenje u biologiji: zakoni, uzročna i ne-uzročna objašnjenja		
8.	Objašnjenje u molekularnoj biologiji: mehanizmi, putevi (<i>pathways</i>) i kaskade		
9.	Modeli u biologiji: reprezentacije, apstrakcije i idealizacije		
10.	Kolokvij		
11.	Realizam, anti-realizam i biološke vrste		
12.	Redukcionizam i anti-redukcionizam: genetika		
13.	Intervencije u molekularnoj biologiji i biomedicini		
14.	Geni		
15.	Informacija		
VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati filozofske probleme koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja u području biologije i biomedicinskih znanosti, navesti argumente za i protiv osnovnih pozicija u raspravi.	Evolucija, prirodna selekcija, adaptacija; biološke funkcije; adaptacionizam; biološke vrste, geni, informacija	Predavanje Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u paru;	Pismeni ispit (kolokvij) Usmeni ispit
Usporediti rasprave koje su obilježile filozofiju biologije sa generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno filozofiji znanosti, epistemologiji, metafizici i etici.	Znanstveno objašnjenje u biologiji, biološki zakoni, redukcionizam i antiredukcionizam, realizam i antirealizam	Predavanje Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u paru;	Pismeni ispit (kolokvij) Usmeni ispit
Studenti će moći napisati seminarski rad iz područja filozofije biologije.	Seminarski rad pokriva jednu odabranu temu iz ukupnog sadržaja kolegija	Usmeno izlaganje – prezentacija te seminarskog rada; Diskusija (sve faze uključuju mentorski rad u izradi konačne verzije seminarskoga rada);	Usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija dobrobiti
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	I., III., V.
Akadska godina	2024./2025.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	doc. dr. sc. Nebojša Zelić
Kabinet	F-426
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 648
e-mail	nzelic@ffri.uniri.hr
Nositelj kolegija	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<p>Rasprava o dobrobiti jedan je od najstarijih problema u povijesti filozofije. Razlog za to vjerojatno leži u činjenici da svi ljudi žele živjeti dobro, odnosno ostvariti svoju dobrobit. Grčki filozofi su upravo kao jedan od središnjih problema kojima su se bavili izdvajali problem sreće i dobrobiti, odnosno pitanje kako živjeti da bismo ostvarili dobar život, dobrobit ili sreću. No ono što su oni već uočili jesu da postoje stvari, poput novca ili materijalnih dobara, koja su dobra za nas, ali su dobra u instrumentalnom smislu, na način da nam služe kao sredstva za ostvarenje dobrobiti ili sreće. Pitanje koje su si dalje postavljali odnosilo se na potragu za stvarima koja su takva da su dobra za nas sama po sebi, odnosno da su intrinzično vrijedna. Stoga su neki sreću ili dobrobit ili to krajnje dobro izjednačavali s ugodom, neki s vrlinama, a neki s kombinacijom vrлина i izvanjskih dobara. Time su otvorili veliku raspravu o prirodi i određenju sreće ili dobrobiti i raspravu koja se bavi najosnovnijim pitanjem: u čemu se dobrobit sastoji?</p> <p>U suvremenoj filozofiji također nalazimo raspravu koja se bavi, poput grčkih filozofa, samim pojmom dobrobiti te ga pokušava specificirati, na način da utvrdi prirodu dobrobiti. U tom kontekstu nekoliko je važnih filozofskih pozicija s kojima ćemo se upoznati u okviru ovoga kolegija. Temeljna podjela pozicija uključuje ove glavne pozicije: (a) eudimonističke teorije, (b) perfekcionizam, (c) hedonizam, (d) teoriju ispunjenja želja, (e) hibridne teorije i (f) teoriju objektivne liste.</p> <p>No teorije dobrobiti posebno su zanimljive kada ih se pokuša primijeniti u drugim kontekstima, primjerice kada pokušavate utvrditi je li netko ostvario svoju dobrobit i u kojoj mjeri ju je ostvario? Hoćete li se u tom slučaju osloniti na subjektivne doživljaje pojedinaca i to kako oni doživljavaju vlastitu dobrobit ili ćete se u procjeni nečijeg života voditi za nekim objektivnim kriterijima dobrog života neovisno o subjektivnoj procjeni pojedinaca. Kako uopće mjeriti dobrobit? Na koje važne stvari i vrijednosti ćete se uopće fokusirati pri mjeranju dobrobiti? Zatim, pitanje koje se nameće u kontekstu težnje za ostvarenjem vlastite dobrobiti odnosi se na način kako ćete tretirati druge dok ostvarujete svoju sreću? Hoćete li ih koristiti isključivo kao sredstva za ostvarenje vlastite dobrobiti ili ćete žrtvovati vlastitu dobrobit u korist drugih? Također, otvara se i pitanje u kojoj mjeri je dobrobit pojedinca ovisna o društvu u kojem živi i je li društvo dužno osigurati osnovna dobra koja su nužna za neki minimalno dobar život?</p> <p>Svaka od prethodno navedenih teorija ponudit će drugačije odgovore na ova pitanja, što će u nekim slučajevima ukazati na probleme unutar same pozicije i određene unutarnje nekonzistentnosti, koje će se detaljno analizirati i sustavno ispitati.</p>	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
<p>Očekivani ishodi su sljedeći:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o dobrobiti: eudaimonističke teorije, perfekcionizam, hedonizam, teoriju ispunjenja želja, teoriju objektivne liste te hibridne teorije.2. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema mjerenja dobrobiti, te odnosa dobrobiti i sreće.3. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati rasprave iz političke filozofije koje dobrobit povezuju s problemima društvene nejednakosti, te ukazuju na praktičnu primjenu pojma dobrobiti u kontekstu javnih politika.4. Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke.5. Studenti će dodatno razviti i utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog	

mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu dobrobiti, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja 1	0,6	30
Kontinuirana provjera znanja 2	0,4	30
ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO	3	100

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Ana Gavran Miloš i Nebojša Zelič, *Filozofija dobrobiti*, Filozofski fakultet u Rijeci, 2024.

Izbor iz:

Guy Fletcher (ed.), *The Routledge Handbook of the Philosophy of Well-Being* (London: Routledge, 2016).

Fletcher, G. (2016) *The Philosophy of Well-Being: An Introduction*

IZBORNA LITERATURA

Wayne Sumner (1996), 'Welfare and Happiness', from *Welfare, Happiness, and Ethics* (New York: Oxford University Press), 138–183.

Valerie Tiberius and Alexandra Plakias (2010), 'Well-Being'. In John Doris (ed.), *The Moral Psychology Handbook* (New York: Oxford University Press), 402–432.

Fred Feldman (2008), 'Whole Life Satisfaction Concepts of Happiness'. *Theoria* 74 (3), 219–238.

Eden Lin (2017), 'Against Welfare Subjectivism'. *Noûs* 51 (2), 354–377.

Fletcher, G. (2013) 'A Fresh Start for the Objective-List Theory of Well-Being', *Utilitas*, 25, 206–220.

Rice, C. (2013) 'Defending the Objective List Theory of Well-Being', *Ratio* 26:2, pp. 196–211.

Dorsey, D. (2010), 'Three Arguments for Perfectionism'. *Noûs*, 44: 59–79.

Kraut, Richard (2007). *What is Good and Why: The Ethics of Well-Being* (Harvard University Press.)

Sarch, A. F. (2012), 'Multi-Component Theories of Well-being and Their Structure' *Pacific Philosophical Quarterly*, 93: 439–471.

Rosati, C. (1996) 'Internalism and the good for a person', *Ethics*, 106(2), 297–326.

Fred Feldman (2002), 'The Good Life: A Defense of Attitudinal Hedonism'. *Philosophy and Phenomenological Research* 65, 604–628.

Dan Haybron (2008), 'Happiness, the Self, and Human Flourishing'. *Utilitas* 20 (1), 21–49.

Martha Nussbaum (2011), 'The Central Capabilities', in *Creating Capabilities* (Cambridge, MA: Harvard University Press).

Dan Haybron and Valerie Tiberius (2012), 'Well-Being Policy: What Standard of Well-Being'. *Journal of the American Philosophical Association* 1 (4), 712–733.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar, a u slučaju neizvršavanja te obaveze, neće moći pristupiti završnom ispitu.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom s nastavnicima.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza, te da redovito čitaju literaturu predviđenu izvedbenim planom

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta
Konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Usmeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	7./28.2. / 11h
Ljetni	27.6./11.7./11h
Jesenski	29.8./12.9./11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
09.10.	Uvodno predavanje i dogovor oko nastave
16.10.	Klasične teorije dobrobiti: Hedonizam
23.10.	Klasične teorije dobrobiti: Teorija ispunjenja želja
30.10.	Klasične teorije dobrobiti: Objektivna lista
6.11.	Klasične teorije dobrobiti: Perfekcionizam
13.11.	Klasične teorije dobrobiti: Eudaimonističke teorije
20.11.	Klasične teorije dobrobiti: Teorije sreće
27.11.	Kritika standardne podjele Alexandrova
04.12.	Kolokvij
11.12.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: teorija sposobnosti i dobrobit
18.12.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: teorija sposobnosti i dobrobit
08.01.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: perfekcionistički liberalizam
15.01.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: neperfekcionistički liberalizam
22.01.	Dobrobit i društvena pravednost
29.01.	Kolokvij

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o dobrobiti: eudaimonističke teorije, perfekcionizam,	Klasične teorije dobrobiti: hedonizam, teorija ispunjenja želja, objektivna lista, perfekcionizam.	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit

hedonizam, teoriju ispunjenja želja, teoriju objektivne liste te hibridne teorije			
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema mjerenja dobrobiti, te odnosa dobrobiti i sreće.	Odnos sreće i dobrobiti	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati rasprave iz političke filozofije koje dobrobit povezuju s problemima društvene nejednakosti, te ukazuju na praktičnu primjenu pojma dobrobiti u kontekstu javnih politika.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji; teorija sposobnosti, perfekcionistički/neperfekcionistički liberalizam; dobrobit i društvena pravednost	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke.	Kritički pregled suvremenih teorija dobrobiti	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će dodatno razviti i utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu dobrobiti, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi.	Kritički pregled suvremenih teorija dobrobiti; usporedba, analiza argumenata, teorija.	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	I., III., V.
Akademski godina	2024./2025.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<p>1. U uvodnom bi se dijelu nastave dao općenit pregled libertarijanske političke filozofije: glavnih tema kojima se bavi i glavnim varijantama te vrste teorije (anarhokapitalizam i teorije minimalne države; deontološka i konzekvencijalistička varijanta). Također bi se razjasnila terminološka zbrka koja postoji u pogledu imenovanja suvremenih političkih teorija te vrste: tj. da se u Europi teorije slobodnog tržišta nazivaju „liberalnim“ ili „neoliberalnim“ dok Američki one nose naziv „libertarijanskih“ ili čak „konzervativnih“ učenja. Naposljetku bi se studentima prezentirao detaljan plan rada kolegija, čime ih se želi motivirati za rad (2h).</p> <p>2. Prvi tematski blok bio bi posvećen znamenitoj Friedrich von Hayekovoj analizi logike funkcioniranja planske privrede i razlozima zbog kojih se može tvrditi da ona neminovno vodi u autoritarne ili čak totalitarističke poretke. Ta analiza, koja je opće mjesto suvremene političke misli, kod nas je bez ikakve sumnje nedovoljno poznata i to je čak svojevrsan akademski skandal (6h).</p> <p>3. Nakon toga bi se prešlo na, također znanu, Hayekovu kritiku umjerenog socijalističkog projekta – socijalne države i njegovo kontroverzno mišljenje da je socijalna pravda nekoherentan pojam, te njegove razne argumente u prilog blagodatima slobodnog tržišta (4h).</p> <p>4. Donekle sličnom obradom iste teme nastavilo bi se kroz prikaz temeljnih ideja Milтона Friedmana, koji ukazuje na povezanost ekonomske i političke slobode, te na brojne nedostatke raznih državnih intervencija (npr. u školstvo, licenciranje za obavljanje raznih djelatnosti, redistribuciju dohotka, različite vrste socijalne pomoći i sl.) u funkcioniranje slobodnog tržišta (6h). Uz to bi se dodala i jedna kritička analiza konzekvencijalističke i većinom ekonomski utemeljene varijante libertarijanske teorije, ona Ronalda Dworkina (2h). Time bi se i zaključio prikaz ove vrste razmišljanja o uređenju društva.</p> <p>5. Posljednju nastavnu cjelinu činio bi prikaz najbolje deontološke verzije libertarijanizma, tj. one Roberta Nozicka. Prošlo bi se kroz sve glavne dijelove njegove teorije: opravdanje države nasuprot anarhistima, negiranje uplitanja države u distribuciju dohotka, kritike ključnih egalitarističkih gledišta, te njegovu viziju da minimalna država može biti ideal vrijedan borbe budući da predstavlja okvir za realiziranje svih vrsta utopija (8h).</p> <p>6. Završilo bi se jednim od važnijih kritičkih osvrtu na Nozickovu teoriju, tako da studenti dobiju uvid i u njene glavne poteškoće i da ne smatraju da je pristup cijelog kolegija bio pristran (2h).</p> <p>1. U uvodnom bi se dijelu nastave dao općenit pregled libertarijanske političke filozofije: glavnih tema kojima se bavi i glavnim varijantama te vrste teorije (anarhokapitalizam i teorije minimalne države; deontološka i konzekvencijalistička varijanta). Također bi se razjasnila terminološka zbrka koja postoji u pogledu imenovanja suvremenih političkih teorija te vrste: tj. da se u Europi teorije slobodnog tržišta nazivaju „liberalnim“ ili „neoliberalnim“ dok Američki one nose naziv „libertarijanskih“ ili čak „konzervativnih“ učenja. Naposljetku bi se studentima prezentirao detaljan plan rada kolegija, čime ih se želi motivirati za rad (2h).</p> <p>2. Prvi tematski blok bio bi posvećen znamenitoj Friedrich von Hayekovoj analizi logike funkcioniranja planske privrede i razlozima zbog kojih se može tvrditi da ona neminovno vodi u autoritarne ili čak totalitarističke poretke. Ta analiza, koja je opće mjesto suvremene političke</p>	

misli, kod nas je bez ikakve sumnje nedovoljno poznata i to je čak svojevrsan akademski skandal (6h).

3. Nakon toga bi se prešlo na, također znanu, Hayekovu kritiku umjerenog socijalističkog projekta – socijalne države i njegovo kontroverzno mišljenje da je socijalna pravda nekoherentan pojam, te njegove razne argumente u prilog blagodatima slobodnog tržišta (4h).

4. Donekle sličnom obradom iste teme nastavilo bi se kroz prikaz temeljnih ideja Milтона Friedmana, koji ukazuje na povezanost ekonomske i političke slobode, te na brojne nedostatke raznih državnih intervencija (npr. u školstvo, licenciranje za obavljanje raznih djelatnosti, redistribuciju dohotka, različite vrste socijalne pomoći i sl.) u funkcioniranje slobodnog tržišta (6h). Uz to bi se dodala i jedna kritička analiza konzekvencijalističke i većinom ekonomski utemeljene varijante libertarijanske teorije, ona Ronalda Dworkina (2h). Time bi se i zaključio prikaz ove vrste razmišljanja o uređenju društva.

5. Posljednju nastavnu cjelinu činio bi prikaz najbolje deontološke verzije libertarijanizma, tj. one Roberta Nozicka. Prošlo bi se kroz sve glavne dijelove njegove teorije: opravdanje države nasuprot anarhistima, negiranje uplitanja države u distribuciju dohotka, kritike ključnih egalitarističkih gledišta, te njegovu viziju da minimalna država može biti ideal vrijedan borbe budući da predstavlja okvir za realiziranje svih vrsta utopija (8h).

6. Završilo bi se jednim od važnijih kritičkih osvrtâ na Nozickovu teoriju, tako da studenti dobiju uvid i u njene glavne poteškoće i da ne smatraju da je pristup cijelog kolegija bio pristran (2h).

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:

- razumjeti neke od ključnih preokupacija suvremene političke filozofije;
- definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.;
- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima;
- identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta;
- kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta;
- samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo;
- argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	30%
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	10%
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	10%
ZAVRŠNI ISPIT	1	50%
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- 1) Friedman, M. *Kapitalizam i sloboda*, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 19-46, 93-113, 145-195 (100)
- 2) Hayek, F.A. *Put u ropstvo*, Kružak, Zagreb, 2001, str. 67-174 (108)
- 3) Hayek, F.A. *Pravo, zakonodavstvo i sloboda*, CID, Podgorica, 2002, str. 161-227 (66)
- 4) Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 201-242; 305-358; 385-414 (159)

Ukupno: 433 str.

IZBORNA LITERATURA

- Arneson, R.J. "Lockean Self-Ownership: Towards a Demolition", *Political Studies*, Vol. 39, No. 2, 1991, str. 36-54 (19)
- Barry, N. *On Classical Liberalism and Libertarianism*, Macmillan, London, 1986.
- Buchanan, A. *Ethics, Efficiency, and the Market*, Clarendon Press, Oxford, 1985.
- Buchanan, J. *Granice slobode: Između anarhije i Levijatana*, Dereta, Beograd, 2002.
- Child, J.W. "Can Libertarianism Sustain a Fraud Standard?", *Ethics*, Vol. 104, No. 4, 1994, str. 722-738 (17)
- Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)
- Cohen, G.A. *Socijalizam – zašto ne?*, Kružak, Zagreb, 2011.
- Cohen, G.A. *On the Currency of Egalitarian Justice and Other Essays in Political Philosophy*, Princeton University Press, 2011, str. 147-199 (53)
- Duncan, F./Machan, T./Nussbaum, M. *Libertarianism: For and Against*, Rowman and Littlefield, 2005.
- Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)
- Exdell, J. "Distributive Justice: Nozick and Property Rights", *Ethics*, Vol. 87, no. 2, 1977, str. 142-149 (8)
- Fried, B. "Wilt Chamberlain Revisited: Nozick's 'Justice in Transfer' and the Problem of Marked Based Distributions", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 24, no. 2, 1995, str. 226-245 (20)
- Friedman, D. *The Machinery of Freedom*, Open Court Press, 1989.
- Friedman, M. & R. *Free to Choose*, Harcourt, New York, 1990.
- Hardin, G. "The Tragedy of the Commons", *Science*, Vol. 162, no. 3859, 1968, str. 1243-1248 (6)
- Hazlitt, H. *Economics in One Lesson: The Shortest and Surest Way to Understand Basic Economics*, Three Rivers Press, 1988.
- Hayek, F.A. *The Constitution of Liberty*, Routledge & Kegan Paul, London, 1960.
- Hayek, F.A. *The Fatal Conceit*, The University of Chicago Press, Chicago, 1988.
- Hayek, F.A. *Individualizam i ekonomski poredak*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2002.
- Hospers, J. *Libertarianism: A Political Philosophy for Tomorrow*, Authors Choice Press, 1971.
- Gibbard, A. "What's Morally Special About Free Exchange?", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 20-28 (9)
- Kavka, G.S. "An Internal Critique of Nozick's Entitlement Theory", u Corlett, A. (ur.) *Equality and Liberty*, Macmillan, London, 1991, str. ???
- Klein, N. *Doktrina šoka*, VBZ, Zagreb, 2008, str. 56-168 (113)
- Knowles, D. *Political Philosophy*, Routledge, London, 2001, str. 69-132, 177-195 (83)
- Kymlicka, W. *Contemporary Political Philosophy*, Clarendon Press, Oxford, 1990, str. 95-159 (65)
- Lomasky, L.E. *Persons, Rights, and the Moral Community*, Oxford University Press, 1987.
- Machan, T.R. (ur.) *The Libertarian Alternative*, ???
- Mises, L. *Birokracija*, Institut za javne financije, Zagreb, 2005.
- Monbiot, G. "The Tragedy of Enclosure", *Scientific American*, Vol. 270, No. 1, 1994, str. 159 (1)
- Murray, C. *Losing Ground*, Basic Books, New York, 1994, str. 145-236 (92)
- Nagel, T. "Libertarianism Without Foundations", *The Yale Law Journal*, Vol. 85, No. 136, 1975, str. 136-149 (14)
- Narveson, J. *The Libertarian Idea*, Temple University Press, Philadelphia, 1988.
- Narveson, J. „Contracting for Liberty“, u Machan, T.R./Rasmussen, D.B. (ur.) *Libertarianism for the 21. Century*, Rowman & Littlefield, Lanham, 1995, str. 19-40 (22)
- Narveson, J. „Libertarianism“, u LaFollette, H. (ur.) *The Blackwell Guide to Ethical Theory*, Blackwell, Oxford, 2000, str. 306-324 (19)
- Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002.
- Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)
- Paul, J. (ur.) *Reading Nozick*, Basil Blackwell, Oxford, 1981.

Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 101-123, 154-170, 277-314 (78)

Popper, K.R. *Bijeda historicizma*, KruZak, Zagreb, 1996, str. 65-109 (45)

Rand, A. *The Virtue of Selfishness*, Penguin, Harmondsworth, Middlesex, 1961.

Rothbard, M. *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*, Ludvig von Mises Institute, 2000.

Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002.

Rothbard, M. *For a New Liberty*, Ludvig von Mises Institute, 2006.

Rothbard, M. *Moć i tržište*, Institut za javne financije, Zagreb, 2007.

Ryan, C. "Yours, Mine, and Ours: Property Rights and Individual Liberty", *Ethics*, Vol. 87, No. 2, 1977, str. 126-41 (16)

Sandel, M. *What Money Can't Buy*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2012.

Schansberg, E.D. *Poor Policy*, Westview Press, Boulder, 1996.

Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998.

Schmidtz, D. (ur.) *Robert Nozick*, Cambridge University Press, 2002.

Sen, A. "The Moral Standing of the Market", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 1-19 (19)

Spencer, H. *The Man versus the State*, Liberty Fund, 1982.

Wheeler, S. "Natural Property Rights as Body Rights", *Nous*, 14, 1980, str. 171-193 (23)

Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Platformom Merlin
Usmeno

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Platformom Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivno tipa (test višestrukog izbora), a zatim usmenom ispitu.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	10.2. i 24.2.
Ljetni	16.6. i 30.6.
Jesenski	1.9. i 15.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje: što je libertarijanizam, koje sve varijante te teorije postoje i zašto je značajan?
2.	Hayek: planska privreda nasuprot tržišnoj
3.	Hayek: kamo vodi planska privreda (1. dio)
4.	Hayek: kamo vodi planska privreda (2. dio)

5.	Hayek: kamo vodi planska privreda (3. dio)
6.	Hayek o distributivnoj pravednosti
7.	Hayek o javnim dobrima
8.	Friedman: veza kapitalizma i slobode; uloga države u slobodnom društvu
9.	Friedman: školstvo i radne dozvole
10.	Friedman: raspodjela bogatstva i mjere socijalne zaštite
11.	Kritika Friedmanovog pristupa
12.	Nozick: nastanak legitimne države
13.	Nozick: distributivna pravda
14.	Nozick: minimalna država i utopija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti neke od ključnih preokupacija suvremene političke filozofije	uvodna tema kojom se određuje mjesto libertarijanizma među suvremenim političkim teorijama; diskusije o planskoj privredi i tržištu te o minimalnoj i socijalnoj državi	<ul style="list-style-type: none"> - Predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.	diskusije o planskoj privredi i tržištu; o minimalnoj i socijalnoj državi; o javnom, privatnom i civilnom sektoru	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Hayekov, Friedmanov i Nozickov libertarijanizam nasuprot egalitarističkom liberalizmu	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	Hayekove, Friedmanove i Nozickove primjedbe o planskoj privredi i socijalnoj državi; anarhističke i liberalne kritike libertarijanizma	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih libertarijanskih pozicija o obrađenim problemima	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	čitanje preporučene literature	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Moralna odgovornost		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvpredmetni)		
Semestar	I., III., V.		
Akadska godina	2024./2025		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Nije predviđeno		
Nositelj kolegija	doc. dr. sc. Filip Čeč		
	Kabinet	424	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Utorkom od 11:00 do 12:00; Srijedom od 9:00 do 10:00		
	Telefon	051 265 649	
	e-mail	fcec@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>(1) Najpoznatiji kriteriji moralne odgovornosti: sposobnost da se učini drugačije (Van inwagen, Frankfurt, Widerker), sposobnost da se započne novi kauzalni lanac (Chisolm), sposobnost razuma (Wolf, Bok), sposobnost samokontrole (Watson), osjetljivost na razloge (Fisher, Ravizza), djelovanje u skladu sa svojim pravim ja (Frankfurt).</p> <p>(2) Kompatibilnost determinizma i moralne odgovornosti (Ayer, Smart).</p> <p>(3) Priroda kazne (Primorac).</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Studenti će nakon odslušanog kolegija moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navesti osnovne pozicije u raspravi, jezgrovito, jasno i pregledno opisati načine na koje te pozicije nastoje riješiti problem. • Izdvojiti i prikazati osnovne pojmove u raspravi te interpretirati odgovarajuće primjere korištenja tih pojmova. • Identificirati, opisati i procijeniti postojeće relacije između osnovnih pojmova korištenih u raspravi. • Identificirati, opisati i razjasniti unutarnju strukturu argumenata korištenih u raspravi. • Procijeniti metafizička rješenja koja se nude u raspravi. • Napisati esej na zadanu temu. 			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x			x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1	1	50	
Kontinuirana provjera znanja 2	1	50	
UKUPNO	3	100	
Način bodovanja svake pojedinačne aktivnosti koja se ocjenjuje:			
<p>Izlaganje i aktivno sudjelovanje na nastavi: Svi studenti moraju izraditi jedno izlaganje na temu zadanu od strane nastavnika. Izostanak s vlastite prezentacije ili neprimjerenost izrađena prezentacija tretirati će se kao neizvršavanje obaveza te će student biti prisiljen nanovo slušati kolegiju. Od studenta se očekuje aktivno sudjelovanje u nastavi.</p>			

Kontinuirana provjera znanja: predviđene su dvije provjere znanja koje čine završnu ocjenu.
Završni ispit: Nema ga.
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Talbert, Matthew: *Moral Responsibility*, Polity Press, 2016.
 Primorac, Igor: *Kazna, pravda i opće dobro*, Filozofska istraživanja, 1995.
 Shoemaker, David: *Responsibility from the Margins*, Oxford University Press, 2015.

IZBORNA LITERATURA

Watson, Gary (ur): *Free Will* (second edition), Oxford University Press, 2003.
 Fisher, John Martin i Ravizza, Mark (ur): *Perspectives on Moral Responsibility*, Cornell University Press, 1993.
 Clarke, Randolph; McKenna, Michael i Smith, Angela M. (ur) *The Nature of Moral Responsibility: New Essays*, Oxford University Press, 2015.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Obavezno (u skladu s Pravilnikom o studiranju). Neredovito pohađanje nastave tretirati će se kao neizvršavanje obaveza te će student biti prisiljen nanovo upisati kolegiji.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Merlin, email, konzultacije.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Email, konzultacije.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Vidi pod sustav ocjenjivanja.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obaveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	3./17.2./ 10h
Ljetni	16.6./30.6./ 10h
Jesenski	1.9./15.9./ 10h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvodno izlaganje: vrste odgovornosti
2.	Sloboda volje i moralna odgovornost
3.	Kritike principa alternativnih mogućnosti
4.	Teorije reaktivnih stavova
5.	Moralna odgovornost: pripisivanje, odgovaranje i ubrojavanje;
6.	Moralna sreća
7.	Krajnja odgovornost
8.	Moralna kompetencija i smislenost krivljenja
9.	Skeptizam po pitanju moralne odgovornosti

10.	Pismena provjera znanja I
11.	Moralna odgovornost na margini: depresija, psihopatija, autizam, demencija
12.	Moralna odgovornost na margini: depresija, psihopatija, autizam, demencija
13.	Teorije kažnjavanja: utilitarizam, retributivizam i kompromisne teorije
14.	Teorije kažnjavanja: utilitarizam, retributivizam i kompromisne teorije
15.	Pismena provjera znanja II

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Navesti osnovne pozicije u raspravi, jezgrovito, jasno i pregledno opisati načine na koje te pozicije nastoje riješiti problem.	Vrste odgovornosti, sposobnost drugačijeg postupanja, izvornost, sposobnost razuma, sposobnost samokontrole, osjetljivost na razloge.	Predavanje Rad na tekstu Individualni rad Diskusija Analiza primjera odgovor	Kontinuirane provjere znanja Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima
Izdvojiti i prikazati osnovne pojmove u raspravi te interpretirati odgovarajuće primjere korištenja tih pojmova.	Krivljenje i pohvaljivanje; biti vrijedan krivnje i pohvale; Moralna odgovornost shvaćena kao pripisivanje, odgovaranje i ubrojavanje; reaktivni stavovi; moralna sreća; princip alternativnih mogućnosti i izvornost itd.		
Identificirati, opisati i procijeniti postojeće relacije između osnovnih pojmova korištenih u raspravi.	Retributivizam i konzekvencijalizam; Skepticizam; Moralna sreća; Moralna kompetencija; Odgovornost na margini		
Identificirati, opisati i razjasniti unutarnju strukturu argumenata korištenih u raspravi.	Frankfurtovi primjeri, argument četiri slučaja, osnovni argument, problem sreće,		
Procijeniti metafizička rješenja koja se nude u raspravi.	Moralna odgovornost shvaćena kao pripisivanje, odgovaranje i ubrojavanje; Retributivizam i konzekvencijalizam;		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Osnovni problemi antičke etike
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvpredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2024./2025.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik.
Nositelj kolegija	Prof. dr.sc. Elvio Baccharini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr / elvio.baccarini@gmail.com
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<p>(1) Sokratova etika:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) Problem odnosa vrline i znanja (tekst: Platon, <i>Protagora</i>)(b) Sokratovo shvaćanje odnosa vrline i sreće. (tekst: Platon, <i>Protagora</i>)(c) Sokratov etički intelektualizam. (tekst: Platon, <i>Obrana Sokratova</i>) <p>(2) Platon:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) Poimanje pravednosti. Što je pravednost? (tekst: Platon, <i>Država</i>; knjige I, II, IV)(b) Mit o špilji. (Platon, <i>Država</i>; knjiga VII) <p>(3) Aristotel:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) Zašto činimo što činimo? Cilj ljudske aktivnosti. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga I)(b) Moralna vrлина (II), pitanja o djelovanju (III), Intelektualne vrline i praktični silogizam (VI) (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjige II, III, VI)(c) Prijateljstvo. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga VIII i knjiga IX) <p>(4) Stoicizam:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) Pitanje slabe volje. Ono što možemo promijeniti i no što ne možemo promijeniti.(b) Moralno dobre, moralno loše i moralno indiferentne stvari.(c) Moralna vrлина. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika? (tekstovi: Epiktet, <i>Razgovori</i> / Epiktet: <i>Priručnik</i>) <p>(5) Žene u antičkoj filozofiji – antičke filozofkinje</p> <ul style="list-style-type: none">• Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti?<ul style="list-style-type: none">(a) Uvod i Hipatijin ugled.*(b) Hipatija i matematika.*(c) Hipatijina smrt i posljednji dani.*(**tekstovi će se omogućiti putem Merlina ili izravno prije nastave)	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Čitanjem antičkih tekstova, studenti će moći analizirati i vrednovati argumente nekih od najznačajnijih antičkih filozofa i filozofkinja. Studenti će raspravom, analizom i interpretacijom na nastavi te proučavanjem navedene literature moći razviti vlastiti stav o obrađenim tekstovima te ga povezati s problemima suvremenog društva.	

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1	10	
Kontinuirana provjera znanja	1.5	60	
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30	
UKUPNO	3	100	
<p>Opće napomene:</p> <p>Varijanta sa završnim ispitom</p> <p>Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova. <p>Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:</p>			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Platon, <i>Država</i> 2. Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, Zagreb: Globus – Liber.E 3. Epiktet, <i>Razgovori</i>, Cid-nova, 2002. 4. Epiktet, <i>Priručnik</i>, Kruzak, 2006. <p>*** određeni dijelovi tekstova koji će biti određeni i omogućeni preko Merlina ili izravno na nastavi.</p>			
IZBORNA LITERATURA			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Belenkiy, Ari, "An astronomical murder?", <i>Astronomy & Geophysics</i>, Volume 51 April 2010, pp. 2.9-2.13 2. Boyer, C. B., <i>A History of Mathematics</i>, 2nd Edition, 1968 3. Cameron, Alan, "Isidore of Miletus and Hypatia: On the Editing of Mathematical Texts", <i>Greek, Roman, and Byzantine Studies</i>, 31, 1990, p.103-127 4. Deakin, M. A. (1994). Hypatia and her mathematics. <i>The American Mathematical Monthly</i>, 101(3), 234-243. 5. Deakin, Michael, <i>Hypatia of Alexandria, Mathematician and Martyr</i>, Prometheus Books, 2007 6. <i>Dictionary of Scientific Biography</i>, ed. Gillespie et al, New York, Scribner vol. 6, 2008 7. Dzielska, Maria, <i>Hypatia of Alexandria</i> (tr. F. Lyra), Harvard University Press, 1995 8. Edward J. Watts, <i>City and School in late antique Athens and Alexandria</i> (2006) 9. Giovanni Reale Uvod: Struktura, najvažniji pojmovi i svrha "Obrane Sokratove" 2000. Demetra: Zagreb. 10. Grgić, F., <i>Komentar, u: Platon, Menon</i>, Zagreb: Kruzak, 1997. 11. J. M. Rist, "Hypatia", <i>Phoenix</i>, Vol. 19, No. 3. (Autumn, 1965), pp. 214-225. 12. Jakić, M. (2018). Pregled antičke filozofije. <i>Studia lexicographica: časopis za leksikografiju i enciklopedistiku</i>, 11(21), 157-162. 13. Kerferd, G. B. (1953). Protagoras' Doctrine of Justice and Virtue in the 'Protagoras' of Plato. <i>The Journal of Hellenic Studies</i>, 73, 42-45. 			

14. Knorr, Wilbur, *Textual Studies in Ancient and Medieval Geometry*, Boston, Birkhäuser, 1989
15. Migne, J.-P. editor, *Patrologiae Graecae*, Paris, 1857-1866 (165 vols)
16. Sherlock Holmes in Babylon and Other Tales of Mathematical History, ed. Marlow Anderson, Victor Katz, and Robin Wilson, *Mathematical Association of America*, 2004
17. Solomon, Robert C. "Morality and the good life: An introduction to ethics through classical sources." (2008).
18. Škuljević, N. (2014). *Bilo jednom U Aleksandriji. Hipatija: tragedija u dva čina. Arhe*, (21), 183-191.
19. Vlastos Gregory (1991.) *Socrates – Ironist and Moral Philosopher*. Cambridge: University Press

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmenim i pisanim priopćenjima na nastavi; Merlin; mail; oglasnom pločom; web stranicama.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Merlin, mail i konzultacije.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni pismeni ispit.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

- Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.
- **Dozvoljen je jedan ispravak kolokvija i to samo u slučaju negativne ocjene.**

ISPITNI ROKOVI

Zimski	7./28.2./ 11h
Ljetni	27.6./11.7./ 11h
Jesenski	29.8./12.9./ 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEMA
1./2.	Sudbina i etika
3./4.	Praktični konflikt
5./6.	Platon. Dobrota bez krhkosti?
7./8.	Aristotel. Krhkost dobrog ljudskog života
9./10.	Sudbina i tragične emocije
11.	KOLOKVIJ
12./13.	Stoicizam: Pitanje slabe volje. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika?
14./15.	Žene u antičkoj filozofiji: Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti?

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I	METODE VREDNOVANJA
---------------	---------	----------------------------	--------------------

		STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	
<p>Studenti će nakon položenoga ispita moći:</p> <p>- opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente razvijene u antičkoj etici,</p> <p>- identificirati i ilustrirati temeljne vrijednosne pojmove u antičkoj etici,</p> <p>- kategorizirati i objasniti različite probleme antičke eti</p>	<p>Sokratova etika: (a) Problem odnosa vrline i znanja (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (b) Sokratovo shvaćanje odnosa vrline i sreće. (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (c) Sokratov etički intelektualizam. (tekst: Platon, <i>Obrana Sokratova</i>)</p> <p>Platon: (a) Poimanje pravednosti. Što je pravednost? (tekst: Platon, <i>Država</i>; knjige I, II, IV) (b) Mit o špilji. (Platon, <i>Država</i>; knjiga VII)</p> <p>Aristotel: Zašto činimo što činimo? Cilj ljudske aktivnosti. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga I) Moralna vrlina (II), pitanja o djelovanju (III), Intelektualne vrline i praktični silogizam (VI) (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjige II, III, VI) Prijateljstvo. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga VIII i knjiga IX)</p> <p>Stoicizam: (a) Pitanje slabe volje. Ono što možemo promijeniti i no što ne možemo promijeniti. (b) Moralno dobre, moralno loše i moralno indiferentne stvari. (c) Moralna vrlina. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika? (tekstovi: Epiktet, <i>Razgovori</i> / Epiktet: <i>Priručnik</i>)</p> <p style="text-align: center;">Žene u antičkoj filozofiji –antičke filozofkinje</p> <p>Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti? Uvod i Hipatijin ugled. Hipatija i matematika. Hipatijina smrt i posljednji dani.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Predavanje (frontalni rad) • Powerpoint prezentacija • Objašnjavanje • Seminari • Analiziranje primjera i tekstova • Diskusija - raspravljanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuirana provjera znanja (kolokvij) • Završni ispit • Aktivnost na nastavi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Političke ideje i javne politike
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvoipredmetni)
Semestar	I., III., V.
Akadska godina	2024./2025.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr.sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 646
e-mail	icervac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<p>Kolegij obuhvaća i povezuje dva šira područja:</p> <p>1) Suvremeni sustavi političkih ideja (političke ideologije)</p> <ul style="list-style-type: none">- Različita tumačenja, primjena i sastavne odrednice pojma 'ideologija'. Razlika između javne politike, političkog programa, političkog manifesta i ideologije;- Podrijetlo suvremenih političkih ideologija. Temeljne političke vrijednosti modernog svijeta: sloboda, jednakost i bratstvo (solidarnost), i njihov značaj danas;- Klasični liberalizam i neoliberalizam;- Konzervativizam, neokonzervativizam i progresivni konzervativizam;- Kršćanska demokracija / demokršćanstvo;- Socijaldemokracija, egalitarni liberalizam i liberalni socijalizam. <p>2) Javne politike i proces njihove izrade (policy-making)</p> <ul style="list-style-type: none">- Što je javna politika? Važnost i ciljevi javnih politika, elementi javnih politika, razlozi za formuliranje javnih politika;- Proces izrade javnih politika (policy-making i policy-cycle), od postavljanja agende do evaluacije- Javno zagovaranje, izrada zagovaračke strategije, komunikacija s dionicima i zainteresiranim stranama (stakeholders)- Vrste javnih politika, područja javnih politika (klasični državni resori, ekonomske politike, socijalne politike, posebne sektorske politike i ostale politike)- Fokus: ekonomske politike (makroekonomska, porezna, industrijska, investicijska politika, politika zapošljavanja, regionalna politika) i socijalne politike (zdravstvena, obrazovna, mirovinska i demografska politika, politika socijalne skrbi i politika prema manjinama)	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
<p>Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da će studenti moći:</p> <ul style="list-style-type: none">- definirati dominantne političke ideologije i opisati njihove temeljne karakteristike- dati primjere javnih politika vezanih uz različite sustave političkih ideja, te predvidjeti koje javne politike konzistentno mogu proizlaziti iz kojeg sustava političkih ideja- prepoznati vrijednosni i ideološki element u medijima (novinskim člancima, kolumnama, TV reportažama)- pripremiti / proizvesti nacrt javne politike (u području gospodarstva, zdravstva i obrazovanja) koji je usklađen sa jednom od dominantnih suvremenih političkih ideologija (neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo, socijaldemokracija)- izdvojiti javne politike koje nisu konzistentne s ideološkom pozadinom stranaka koje ih predlažu- usporediti različite javne politike koje su vezane uz isto područje, te uočiti na koji su način javne politike vezane uz političke ideologije koje predlagatelji zastupaju- argumentirano kritizirati sadržaj i vrijednosnu komponentu, kao i unutarnju konzistentnost, pojedinih javnih politika u predviđenim područjima- sastaviti esej / stručno mišljenje za medije u kojem će evaluirati i kritički sagledati neku javnu politiku, vodeći se pri tome vrijednostima sadržanim u jednom od obrađenih sustava političkih ideja- prezentirati ranije izrađeni nacrt javne politike, braniti ga od (unutarnjih i vanjskih) kritika u raspravi- preformulirati ranije izrađeni nacrt javne politike nakon evaluacije i eventualnog prihvaćanja komentara, sugestija i kritika kolega	
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)	

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x		x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
			x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	1,5	15
Kontinuirana provjera znanja 1 (Kolokvij)	0,5	45
Kontinuirana provjera znanja 2 (Esej)	0,5	20
Kontinuirana provjera znanja 3 (Projekt)	0,5	20
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Kolegij se polaže bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Reader - skup kraćih tekstova, znanstvenih i novinskih članaka okupljenih za potrebe kolegija
2. Freedman, Michael (2006) *Političke ideologije: Novi prikaz*. Zagreb: Algoritam
3. Miošić, Nives, Berković, Jelena i Horvat, Martina (2014) *Analiza i zagovaranje javnih politika*. Zagreb: GONG i Fakultet političkih znanosti
4. Petek, Ana (2012) Što su hrvatske javne politike. *Profil politika: Hrvatske javne politike*, Vol. 11 (str. 37-45)

IZBORNA LITERATURA

1. Babić, Mate (2011) *Ekonomija: uvod u analizu i politiku*. Zagreb: Znanje
2. Berlin, Isaiah (2000) *Četiri eseja o slobodi*. Split: Feral Tribune
3. Burke, Edmund (1993) *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*. Zagreb: Politička kultura
4. Callinicos, Alex (2009) *Protiv trećeg puta: antikapitalistička kritika*. Zagreb: Jesenski i Turk
5. Cerovac, Ivan, Mačkić, Velibor i Živković, Milan (2013) *Političke ideje i javne politike*. Sarajevo: National Democratic Institute for International Affairs
6. Colebatch, Hal (2004) *Policy*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
7. Esping-Andersen, Gosta (1990) *Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press
8. Friedman, Milton (1992) *Kapitalizam i sloboda*. Zagreb: Globus
9. Fukuyama, Francis (2006) *America at the Crossroads: Democracy, Power and the Neoconservative Legacy*. New Haven: Yale University Press
10. Giddens, Anthony (1999) *Treći put: Obnova socijaldemokracije*. Zagreb: Politička kultura
11. Gray, John (1999) *Liberalizam*. Zagreb: Politička kultura
12. Grdešić, Ivan (2006) *Osnove analize javnih politika: policy analiza*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
13. Hill, Michael (2010) *Proces stvaranja javnih politika*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
14. Hirschman, Albert O. (1999) *Retorika reakcije*. Zagreb: Politička kultura
15. Kristol, Irving (1999) *Neokonzervativizam*. Zagreb: Algoritam
16. Krugman, Paul (2010) *Savjest liberala*. Zagreb: Algoritam
17. Marx, Karl i Engels, Friedrich (2010) *Komunistički manifest*. Zagreb: Pavičić
18. Parkin, Michael (2010) *Economics*. New York: Pearson
19. Rawls, John (1998) *Teorija pravde*. Podgorica: CID
20. Scruton, Roger (2002) *The Meaning of Conservatism*. South Bend: St- Augustine's Press

21. Ward, Benjamin (1979) *The Ideal Worlds of Economics: Liberal, Radical and Conservative Economic World Views*. New York: Nasic Books

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u njezinom izvođenju kroz pitanja pojašnjenja, prigovore i komentare. Student je zadovoljio redovito pohađanje nastave ako je prisustvovao na 70% održanih predavanja i seminara (31 sat). U iznimnim okolnostima, kada student iz opravdanih razloga nije pohađao nastavu u dovoljnoj mjeri, nastavnik može studentu dati dodatne zadatke kako bi nadoknadio propušteni angažman oko pohađana nastave, te mogao ispuniti obavezu nužnu za polaganje kolegija.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmena i pismena priopćenja na nastavi, oglasna ploča, web-stranice, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Konzultacije, elektronička pošta, Skype, MS Teams, Zoom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Kolegij nema završni ispit. Svi se bodovi prikupljaju tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Studenti koji nisu sigurni kada i kako ispravno navesti izvor pozvani su da se jave nastavniku putem elektroničke pošte ili na konzultacijama.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	4./18.2./ 14h
Ljetni	1.7./15.7./ 14h
Jesenski i	26.8./9.9./ 14h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno izlaganje: određenje značenja pojmova 'ideologija', 'javna politika' i 'politički manifest'
2.	Suvremene političke ideologije: njihovo podrijetlo, temeljne vrijednosti i današnji značaj
3.	Klasični liberalizam i neoliberalizam
4.	Konzervativizam, neokonzervativizam i progresivni konzervativizam
5.	Kršćanska demokracija / demokršćanstvo
6.	Socijaldemokracija, egalitarni liberalizam i liberalni socijalizam
7.	Javne politike, njihov značaj, ciljevi i proces izrade
8.	Vrste i područja javnih politika, evaluacija javnih politika
9.	Radionica retorike javnih politika
10.	Radionica javnog zagovaranja
11.	Radionica izrade javnih politika – Gospodarstvo
12.	Radionica izrade javnih politika - Zdravstvo i socijalni sustav
13.	Radionica izrade javnih politika – Obrazovanje
Prema dogovoru	Razgovor s predstavnicima gradske vlasti, pročelnicima i stručnim službama Grada Rijeke za područja javnih politika u obrazovanju, zdravstvu ili gospodarstvu (Vijećnica Grada Rijeke, Korzo 16, Rijeka)
Prema dogovoru	LARP radionica "European Parliament Simulation Game: Negotiation and Decision Making in the EU "

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Definirati dominantne političke ideologije i opisati njihove temeljne karakteristike	Uvod u suvremene političke ideologije	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - diskusije - zajedničko rješavanje kviza "World's Smallest Political Quiz", uz diskusiju o pitanjima i načinima kako odgovori oblikuju konačni rezultat kviza - individualni rad i priprema kratkih izlaganja (do 10 min) 	<ul style="list-style-type: none"> - aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama - kolokvij
Dati primjere javnih politika vezanih uz različite sustave političkih ideja, te predvidjeti koje javne politike konzistentno mogu proizlaziti iz kojeg sustava političkih ideja	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, te vrste i područja javnih politika	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - diskusije - radionice izrade javnih politika i ponavljanja koja služe kao priprema za radionice - individualni rad i priprema kratkih izlaganja (do 10 min) 	<ul style="list-style-type: none"> - aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama - kolokvij - projekt
Prepoznati vrijednosni i ideološki element u medijima (novinskim člancima, kolumnama, TV reportažama)	Ideologije, evaluacija javnih politika i masovni mediji	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - diskusije - individualni i grupni rad na materijalima (novinskim člancima, transkriptima TV emisija i intervjuja) 	<ul style="list-style-type: none"> - esej
Pripremiti / proizvesti nacrt javne politike koji je usklađen sa jednom od dominantnih suvremenih političkih ideologija	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, te ciljevi i proces izrade javnih politika	<ul style="list-style-type: none"> - diskusije - rad u grupama i individualni rad - konzultacije - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika 	<ul style="list-style-type: none"> - projekt (evaluacija nacrta javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Izdvojiti javne politike koje nisu konzistentne s ideološkom pozadinom stranaka koje ih predlažu	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika	<ul style="list-style-type: none"> - diskusije i radionice - rad u grupama i individualni rad - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika 	<ul style="list-style-type: none"> - aktivnost u nastavi - projekt (evaluacija nacrta javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - kolokvij
Usporediti različite javne politike koje su vezane uz isto područje, te uočiti na koji su način javne politike vezane uz političke ideologije koje predlagatelji zastupaju	Izrada javnih politika, neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija	<ul style="list-style-type: none"> - diskusije i radionice - rad u grupama i rasprava među grupama - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika 	<ul style="list-style-type: none"> - projekt (evaluacija nacrta javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Argumentirano kritizirati sadržaj i vrijednosnu komponentu, kao i unutarnju konzistentnost, pojedinih javnih politika u predviđenim područjima	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika, javno zagovaranje	<ul style="list-style-type: none"> - diskusije i radionice - rad u grupama i rasprava među grupama - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika 	<ul style="list-style-type: none"> - esej - projekt (evaluacija nacrta javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Sastaviti esej / stručno mišljenje za medije u kojem će evaluirati i kritički sagledati neku javnu politiku, vodeći se pri tome vrijednostima sadržanim u jednom od obrađenih sustava političkih ideja	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika, javne politike i masovni mediji	<ul style="list-style-type: none"> - individualni rad - diskusije - predavanja 	<ul style="list-style-type: none"> - esej - aktivnost u nastavi
Prezentirati ranije izrađeni nacrt javne politike, braniti ga od (unutarnjih i vanjskih) kritika u raspravi	Javno zagovaranje, retorika javnih politika	<ul style="list-style-type: none"> - grupni rad i diskusija među grupama - radionice i vježbe 	<ul style="list-style-type: none"> - projekt (izlaganje javne politike)

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Povijest političke filozofije I		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvpredmetni)		
Semestar	I., III., V.		
Akadska godina	2024./2025.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Doc. dr. Neven Petrović		
	Kabinet	F-425	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)			
	Telefon	051 265 647	
	e-mail	npetrovic@uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>Prvi dio kolegija posvećen je najvažnijim antičkim političkim teorijama, onima Platona i Aristotela. Čitaju se svi relevantni dijelovi Platonove <i>Države</i> i možda još poneki dio nekih njegovih drugih politički relevantnih dijaloga, te dvije glavne knjige (tj. poglavlja) Aristotelove <i>Politike</i>. Kako bi se te teorije studentima učinile što jasnijima, oslanjat ćemo se i na neke suvremene kritičke interpretacije tih klasičnih tekstova koje pokušavaju dopuniti praznine i nedorečenosti koje ovi ostavljaju.</p> <p>Drugi dio kolegija bavit će se trojicom najznačajnijih kršćanskih političkih mislilaca: Augustinom, Tomom Akvinskim i Williamom Ockhamom. Ovim se blokom tema želi u detalje pokazati kako su spomenuti (ali i ostali) kršćanski autori doveli u vezu crkvu i državu, kako su to argumentirali u prilog te veze, te kako se vremenom omjer snaga mijenjao u korist davanja sve veće samostalnosti svjetovnoj vlasti.</p> <p>Treći i konačni dio kolegija okrenut je prema političkoj misli renesanse, tj. dvama najvažnijim pojavama u tom periodu: Machavellijevom političkom realizmu i utopističkim misliocima tog doba koji će biti predstavljeni kroz misao Thomasa Morea, njihovog najvažnijeg predstavnika. Kao i u slučaju drugih tema, ovi će filozofi biti prikazani u svjetlu novijih kritičkih interpretacija koja daju i značaj misli klasika i kritički ih propituju.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti ključne preokupacije klasične političke filozofije; - definirati probleme vezane uz pitanja: idealne političke zajednice, odnosa države i crkve te tehnika vladanja državom; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito. 			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja 1	1	25%	

Kontinuirana provjera znanja 2	1	25%
ZAVRŠNI ISPIT	1	50%
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- 1) Platon, *Država - Državnik - Sedmo pismo*, Matica hrvatska, Zagreb, 1942, (knjige II, IV-V, VIII-IX), str. 79-110, 150-224, 291-352 (168)
- 2) Aristotel, *Politika*, BIGZ, Beograd, 1975, (knjige III i IV), str. 54-118 (65)
- 3) Augustin, A. *O državi božjoj II-III*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96, knjige XIV i XIX, str. 231-305 i 9-89 (77)
- 4) Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. *Država*, Globus, Zagreb, 1990, str. 47-125 (39)
- 5) Ockham, V. „O carskoj i papinskoj vlasti“, u Ockham, W. *Opera politica*, Demetra, Zagreb, 2001, str. 389-461 (36)
- 6) Machiavelli, N. (1513) *Vladar*, Globus, Zagreb, 1985, str. 99-146 (48)
- 7) More, T. (1516) *Utopija*, Kultura, Zagreb, 1952, str. 43-187 (145)

Ukupno: 578 str.

IZBORNA LITERATURA

a) klasična

- Platon, *Zakoni*, Naprijed, Zagreb, 1974.
Aristotel, *Nikomahova etika*, BIGZ, Beograd, 1980.
Aristotel, *Ustav atenski*, Jurici, Zagreb, 1948.
Ksenofont, *Hijeront ili o tiraninu*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1980, str. 7-23 (17)
Ciceron, M.T. *Libri politici I-II*, Demetra, Zagreb, 1995-6. (I, str. 20-24, 48-56, 66-78, 82,110-114, 118-120, 126, 142, 216-230)
Augustin, A. *O državi božjoj II-III*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996, str. 9-701 i 9-421 (552)
Abelard, P. *Povijest nevolja - Etika*, Naprijed, Zagreb, 1970, str. 57-120 (64)
Akvinski, T. *Izbor iz djela 2*, Naprijed, Zagreb, 1990, str. 541-743 (203)
Grubiša, D. (ur.) *Politička misao talijanske renesanse*, Barbat, Zagreb, 2000.
Ockham, W. *Opera politica*, Demetra, Zagreb, 2001.
Machiavelli, N. *Izabrano djelo I*, Globus, Zagreb, 1985, str. 151-375 (225)
Boetie de la, E. *Rasprava o dobrovoljnom ropstvu*, Filip Višnjić, Beograd, 1986.
Montaigne, M. *Ogledi*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1964.
Petrić, F. *Sretan grad*, u Petrić, F. *Izabrani politički spisi*, Golden marketing, Zagreb, 1998, str. 45-58 (14)
Bodin, J. *Šest knjiga o republici*, Politička kultura, Zagreb, 2002.
Bacon, F. *Eseji ili saveti politički i moralni*, Matica srpska, Novi sad, 1952.
Bacon, F. *Nova Atlantida*, Kultura, Beograd, 1967.
Campanella, T. *Grad sunca*, Kultura, Beograd, 1964, str. 5-65 (61)

Milton, J. *Areopagitika i drugi spisi o građanskim slobodama*, Filip Višnjić, Beograd, 1990.

b) suvremena

- Annas, J. *An Introduction to Plato's Republic*, Oxford University Press, 1981.
- Blackburn, S. *Plato's Republic*, Atlantic Monthly Press, New York, 2006.
- Cohen, G.A. „Plato and His Predecessors“, u Cohen, G.A. *Lectures on the History of Moral and Political Philosophy*, Princeton University Press, 2013, str. 3-64 (62)
- Deane, H.A. *The Political and Social Ideas of St. Augustine*, Columbia University Press, 1963.
- Develin, R. „The Good Man and the Good Citizen in Aristotle's *Politics*“, *Phronesis*, 1973, 18/1, str. 71-79 (9)
- Ferrari, G.R.F. *City and Soul in Plato's Republic*, The University of Chicago Press, 2005.
- Finnis, J. *Prirodno pravo*, CID, Podgorica, 2005.
- Held, D. *Models of Democracy*, Stanford University Press, 1996, str. 13-35 (23)
- Hourani, G.F. „Thrasymachus' Definition of Justice in Plato's *Republic*“, *Phronesis*, 1962, 7/2, str. 110-120 (11)
- Johnson, C. „Who Is Aristotle's Citizen?“, *Phronesis*, 1984, 29/1, str. 73-90 (18)
- Lear, J. „Inside and Outside the *Republic*“, *Phronesis*, 1992, 37/2, str. 184-215 (32)
- Kirwan, C. „Glaucón's Challenge“, *Phronesis*, 1965, 10/2, str. 162-173 (12)
- Mulgan, R.G. *Aristotle's Political Theory*, Oxford University Press, Oxford, 1977.
- Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 385-414 (30)
- Pappas, N. *Guidebook to Plato and the Republic*, Routledge, London, 1995.
- Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji I*, Kružak, Zagreb, 2002, str. 77-178 (102)
- Reeve, C.D.C. *Philosopher-Kings: The Argument of Plato's Republic*, Toronto University Press, 1995.
- Ryan, A. *On Aristotle: Saving Politics from Philosophy*, Liverlight, New York, 2014, str. 9-101 (93)
- Sandel, M. *Justice: What's the Right Thing to do?*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2009, str. 184-269 (85)
- Strauss, L. *Grad i čovjek*, Antibarbarus, Zagreb, 2004.
- Williams, B. *The Sense of the Past*, Princeton University Press, Princeton, 2006, str. 108-137, 207-217 (30)
- Wolin, S. *Politics and Vision*, Princeton University Press, Princeton, 2004.

c) sekundarna

- Copleston, F. *Historija filozofije I-III*, BIGZ, Beograd, 1989-1994.
- Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)
- Kulenović, E. (ur.) *Moderna politička teorija*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2013, str. 1-35 (35)
- Maier, H./Rausch, H./Denzer, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja I*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.
- Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.
- Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić“, Beograd, 2010, str. 57-200 (144)
- Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Hare, R.M. *Plato*; Barnes, J. *Aristotle*; Chadwick, H. *Augustine*; Skinner, Q. *Machiavelli*, Oxford University Press, 1980-2001.
- Barnes, J. *Aristotel*, Kružak, Zagreb, 1996.
- Kenny, A. *Aquinas*, Macmillan, London, 1969, str. 325-382 (58)
- Kretzmann, N./Stump, E. (ur.) *The Cambridge Companion to Aquinas*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 196-231 (36)
- O'Connor, D.J. *Aquinas and Natural Law*, Macmillan, London, 1967.
- D'Entreves, A.R. *Medieval Contribution to Political Thought*, Oxford University Press, 1939.
- Kumar, K. *Utopianism*, Open University Press, Buckingham, 1991.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obavezanim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@ffri.hr
- Kašnjenje se tolerira do 10 minuta.
- Za nastave valja ugasiti mobitele i izbjegavati ulaske i izlaske.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta Elektroničkom poštom Platforma Merlin Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Nakon nastave i u vrijeme konzultacija Elektroničkom poštom Platformom Merlin	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu više od dovoljan (2). Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	10.2. i 24.2.
Ljetni	16.6. i 30.6.
Jesenski	1.9. i 15.9.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje: glavne karakteristike političke filozofije klasičnog perioda
2.	Platon o pravednosti
3.	Platon o oblicima države i vrstama pojedinaca
4.	Platon o tiraniji, sreći tiranina i vrijednosti pravednosti
5.	Aristotel: građanin i država; vrste političkih uređenja
6.	Aristotelova najbolja država
7.	Augustin i etika kršćanstva
8.	Augustin i politika kršćanstva
9.	Toma Akvinski: vječni, naravni i ljudski zakon
10.	Toma Akvinski: politika i crkva
11.	Ockham i kritika crkvene vlasti
12.	Machiavelli: karakteristike uspješnog vladara
13.	Renesansni utopisti: Thomas More i kritika postojećeg poretka
14.	Renesansni utopisti: Thomas More i najbolji poredak
15.	Završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
sumiranje ključnih preokupacija klasične političke filozofije	kratka povijest antičke, srednjovjekovne i renesansne političke filozofije	<ul style="list-style-type: none"> - Predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definiranje problema	- Platonova,	- predavanja	- sudjelovanje

vezanih uz pitanja: idealne države, iskvarenih oblika vladavine, političke obaveze građana i dosega političke vlasti, odnosa crkve i države, metode uspostave države i vršenja vlasti	Aristotelova i Morusova utopija te kritički osvrti na te vizije <ul style="list-style-type: none"> - Platonova i Aristotelova klasifikacija oblika države - Augustinova, Tomina i Ockhamova teorija o odnosu crkve i države - Machiavellijeve analize uspješnih i neuspješnih političara kroz povijest 	- rasprava	u raspravi <ul style="list-style-type: none"> - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovanje i interpretiranje osnovnih gledišta o tim problemima	Platonova, Aristotelova, Augustinova, Tomina, Ockhamova, Morusova i Machiavellieva vizija politike i države	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificiranje glavnih smjerove kritike tih gledišta	<ul style="list-style-type: none"> - međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija i noviji pokušaji rješenja 	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritička interpretacija i vrednovanje spomenutih temeljnih gledišta	<ul style="list-style-type: none"> - međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija - noviji pokušaji rješenja problema koje su otvorili klasični mislioci 	- predavanje - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastavljanje daljnjeg izučavanja obrađenih tema	cjelokupno obrađeno gradivo	- rad na tekstovima - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi
argumentirano prosuđivanje o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rad na tekstovima - rasprava - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Povijest političke filozofije 2
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	I., III., V.
Akadska godina	2024./2025.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič
	Kabinet F-426
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
	Telefon 051 265 648
	e-mail nzelic@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
	Kabinet
Vrijeme za konzultacije	
	Telefon
	e-mail
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
<ul style="list-style-type: none"> - Obrađuju se četiri klasična predstavnika teorije društvenog ugovora – T. Hobbes, B. Spinoza, J. Locke i J.J. Rousseau. - Čitaju se i interpretiraju odabrani dijelovi iz Hobbesova <i>Levijatana</i>; Spinozina <i>Političkog traktata</i> i <i>Teološko-političkog traktata</i>, Lockeove <i>Dvije rasprave o vladi</i> te Rousseauov <i>Društveni ugovor</i>; - Ovi se obrađeni dijelovi povezuju s cjelinom njihove misli te s povijesnim okolnostima u kojima nastaju; - Potom obrađujemo zajedničke značajke između ova četiri filozofa i razlike među njima; - Pratimo razvoj ideje društvenog ugovora kod Kanta i potom izlažemo kritiku društvenog ugovora od strane Humea; - Ukazujemo na utjecaj ovih filozofa na suvremene rasprave u političkoj filozofiji – Hobbesov utjecaj na Gauthiera; Lockeov utjecaj na Nozicka; Rousseauov utjecaj na suvremene republikance i deliberativne demokrate. - Nakon ovih autora obrađuje se i politička i pravna filozofija Immanuela Kanta. Čitaju se odabrani Kantovi spisi vezani uz političku filozofiju; - Obrađuju se problemi definiranja prosvjetiteljskog projekta u liberalizmu i objašnjavaju se pojmovi poput individualizma, egalitarizma i univerzalizma; - Određuje se odnos Kantove političke filozofije s njegovom moralnom filozofijom; - Objašnjava se Kantov kozmopolitizam, te ideje svjetske zajednice i svjetske vlade; - Upućuje se na ideju građanstva i javnog korištenja uma; - Iznosi se njegova ideja retributivne pravednosti; - Ukazuje se na utjecaj Kantove političke misli na suvremene političke rasprave, posebno na Johna Rawlsa. 	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
<p>Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti ključne preokupacije novovjeka političke filozofije; - definirati probleme vezane uz pitanja: legitimnosti države, društvenog ugovora, političke obaveze građana i dosega političke vlasti; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito. 	
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)	

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	0
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	25
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	25
ZAVRŠNI ISPIT	1	50
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- 1) Thomas Hobbes; *Levijatan*; Naklada Jesenski i Turk; Zagreb; 2004, glave XIII-XXI, str. 90-154 (65)
- 2) Spinoza, B. (1677) *Politički traktat*, Kultura, Beograd, 1957, str. 5-32 (28)
- 3) John Locke; *Druga rasprava o vladi*; Mladost, Beograd; 1978, (glave 2-5, 8-12), str. 11-34, 56-84 (53)
- 4) David Hume; "Of the Original Contract", u Hume, D. *Essays Moral, Political, and Literary*, Liberty Fund, Indianapolis, 1985, str. 465-87 (23)
- 5) Jean Jacques Rousseau; *Društveni ugovor*; Školska knjiga, Zagreb; 1978, (I knjiga 6-9 i II knjiga 1-7, III knjiga 1-2, 10-18 i IV knjiga 1-2), str. 100-118, 126-132, 144-157 (39)
- 6) Benjamin Constant; «O slobodi u antičko i moderno doba», u Constant, B. *Načela politike i drugi spisi*, Politička kultura, Zagreb, 1993, str. 163-82 (20)
- 7) Immanuel Kant; *Pravno – politički spisi*; Politička kultura, Zagreb; 2000, str. 61-97 i 115-153 (75)

Ukupno: 303 str.

IZBORNA LITERATURA

Klasici:

- Bodin, J. (1577) *Šest knjiga o republici*, Politička kultura, Zagreb, 2002.
- Hobbes, T. (1655) *Human Nature i De Corpore Politico*, Oxford University Press, Oxford, 1999.
- Spinoza, B. (1670) *Teološko-politički traktat*, Kultura, Beograd, 1957.
- Filmer, R. (1680) *Patriarcha*, u Locke, J. *Dvije rasprave o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, str. 57-132 (76)
- Locke, J. (1690) *Prva rasprava o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, str. 134-242 (109)
- Hume, D. (1739) *Rasprava o ljudskoj prirodi*, Svjetlost, Sarajevo, 1983, III knjiga, I-II, str. 389-485 (96)**
- Hume, D. (1751) *Enquiry Concerning Principles of Morals*, Clarendon Press, Oxford, 1975, str. 169-284 (116)
- Montesquieu, C. (1748) *O duhu zakona I-II*, Filip Višnjić, Beograd, 1989.
- Rousseau, J.J. (1755) *Rasprava o porijeklu i osnovama nejednakosti među ljudima*, Školska knjiga, Zagreb, 1979, str. 15-90 (76)
- Rousseau, J.J. (1751-70) *Politički spisi*, Informator, Zagreb, 1993.
- Voltaire (1763) *Rasprava o toleranciji*, Školske novine, Zagreb, 1990.
- Beccaria, C. (1764) *O zločinima i kaznama*, Logos, Split, 1984.
- Burke, E. (1790) *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*, Politička kultura, Zagreb, 1993.

Paine, T. (1791-2) *Prava čovjeka i drugi spisi*, Informator, Zagreb, 1987.
Godwin, W. (1793) *Enquiry Concerning Political Justice*, Penguin, London, 1985.
Kant, I. (1797) *Metafizika čudoređa*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1967, str. 117-159 i 170-176 (49) ili Kant, I. *Metafizika čudoređa*, Matica Hrvatska, Zagreb, 1999, str. 103-144 (32)

Suvremene rasprave:

Dawkins. R. *Sebični gen*, Izvori, Zagreb, 1997, str. 231-43 (13)
Axlerod, R. "Evolucija suradnje", u Polšek, D. (ured.) Sociobiologija, Jesenski i Turk, Zagreb, 1997, str. 283-97 (15)
Caplan, B. *The Myth of the Rational Voter: Why Democracies Choose Bad Policies*, Princeton University Press, Princeton, 2007.
Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 232-42; 385-414 (74)
Otsuka, M. *Libertarianism without Inequality*, Clarendon Press, Oxford, 2003.
Simmons, J. "Tacit Consent and Political Obligation", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 5, No. 3, 1976, str. 274-91 (18)
Waldron, J. «Rights and Majorities: Rousseau Revisited», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, 1993, str. 392-421 (30)
Primorac, I. «Riječ 'sloboda' na okovima galijota. Bosanquetova teorija opće volje», u Primorac, I. *Filozofija na djelu*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 2001, str. 129-50 (22)
Flikcshuh, K. *Kant and Modern Political Philosophy*; Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
Ripstein, A. *Force and Freedom: Kant's Legal and Political Philosophy*, Cambridge, Harvard University Press, 2009.

Sekundarna:

Bertram, C. *Routledge Philosophy Guidebook to Rousseau and Social Contract*; Routledge, London; 2004.
Boucher, D. i Kelly P. (ur.), *The Social Contract from Hobbes to Rawls*; Routledge, London, 1994.
Buchanan, J.M. *Granice slobode: između anarhije i Levijatana*, Dereta, Beograd, 2002.
Cohen, G.A. *Lectures on the History of Moral and Political Philosophy*, Princeton University Press, 2013.
Copleston, F. *Historija filozofije IV-V*, BIGZ, Beograd, 1989-2001.
Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)
Kulenović, E. (ur.) *Moderna politička teorija, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2013.*
Lloyd-Thomas, D.A. *Locke on Government*, Routledge, London, 1995.
Knowles, D. *Routledge Philosophy Guide to Hegel and Philosophy of Right*; Routledge, London, 2002.
Maier, H./Rausch, H./Denzer, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja II*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.
Newey, G. *Routledge Philosophy Guidebook to Hobbes and Leviathan*; Routledge, London, 2008.
Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, 2007.
Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.
Stroud, B. *Hume*, Routledge & Kegan Paul, London, 1977, str. 141-218 (78)
Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić, Beograd, 2010, str. 201-275 (75)
Walzer, M. *Obligations: Essays on Disobedience, War, and Citizenship*, Harvard University Press, Cambridge MA, 1970, str. 77-119, 203-238 (79)
Wolff, J. *An Introduction to Political Philosophy*, Oxford University Press, Oxford, 2006.
Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Tuck, R. *Hobbes*; Dunn, J. *Locke*; Ayer, A.J. *Hume*; Wokler, R. *Rousseau*, Oxford University Press, 1980-2001; Scruton, R. *Kant*.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu. U slučaju većeg broja izostanaka piše se 'kazneni' seminarski rad.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Usmeno

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivnog tipa (test višestrukog izbora), a zatim i usmenom ispitu.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno

Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	7./28.2. / 11h
Ljetni	27.6./11.7./11h
Jesenski	29.8./12.9./11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
09.10.	Uvod u kolegij: glavne karakteristike novovjekovne političke filozofije
16.10.	Thomas Hobbes: o ljudskoj prirodi, o prirodnom stanju
23.10.	Thomas Hobbes: kao izaći iz prirodnog stanje; prirodni zakoni i država
30.10.	Thomas Hobbes: kritičke napomene o njegovoj političkoj teoriji
6.11.	Baruch de Spinoza: radikalizacija i demokratiziranje Hobbesa
13.11.	John Locke: prirodno stanje kao stanje suradnje
20.11.	John Locke: nezgode prirodnog stanja i razlozi za uspostavu države
27.11.	John Locke: država i njena struktura; pravo na pobunu
04.12.	Jean – Jacques Rousseau: filozofija povijesti; kultura kao regres
11.12.	Jean – Jacques Rousseau: ključne karakteristike društvenog ugovora
18.12.	Jean – Jacques Rousseau: demokracija i opća volja
08.01.	Immanuel Kant: osnove njegove filozofije morala i politike
15.01.	Immanuel Kant: republikansko državno uređenje
22.01.	Immanuel Kant: međunarodni odnosi

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
sumiranje ključnih preokupacija novovjeke političke filozofije	kratka povijest antičke, srednjovjekovne i novovjekovne političke filozofije	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definiranje problema vezanih uz pitanja: legitimnosti države, društvenog ugovora, političke obaveze građana i dosega političke vlasti	<ul style="list-style-type: none"> - Hobbesova i Lockeova vizija prirodnog stanja: zašto iz njega treba izaći? - karakteristike društvenog ugovora kod Hobbesa, Lockeova, Rousseaua i Kanta - implikacije tih različitih shvaćanja društvenog ugovora 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovanje i interpretiranje osnovnih gledišta o tim problemima	Hobbesova, Lockeova, Rousseauova i Kantova vizija države i politike	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificiranje glavnih smjerove kritike tih gledišta	<ul style="list-style-type: none"> - međusobne kritike tih mislilaca 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“

	<ul style="list-style-type: none"> - novija opažanja o problemima tih pozicija i noviji pokušaji rješenja 		<ul style="list-style-type: none"> - završni pismeni i usmeni ispit
kritička interpretacija i vrednovanje spomenutih temeljnih gledišta	<ul style="list-style-type: none"> - međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija - noviji pokušaji rješenja problema koje su otvorili klasični mislioci 	<ul style="list-style-type: none"> - predavanja - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastavljanje daljnjeg izučavanja obrađenih tema	cjelokupno obrađeno gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - rad na tekstovima - rasprava 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi
argumentirano prosuđivanje o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - rad na tekstovima - rasprava - pisanje radova 	<ul style="list-style-type: none"> - sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Praktična etika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2024./2025.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik.
Nositelj kolegija	Prof. dr.sc. Elvio Baccarini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr / elvio.baccarini@gmail.com
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
➤ I. DIO: <u>PRAVA ŽIVOTINJA</u>	
<p>I. SPECIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Definicija specizma. ○ Peter Singer i specizam – utilitaristička pozicija. ○ Tom Regan i specizam – deontološka pozicija. ○ Joan Dunayer i specizam. <p>II. EKSPERIMENTIRANJE NA ŽIVOTINJAMA</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Eksperimentiranje u medicinske svrhe. ○ Eksperimentiranje u ostale (obrazovne svrhe, kozmetika, kućanske potrepštine) ○ Alternative eksperimentiranju na ne-ljudskim životinjama. <p>III. NE-LJUDSKE ŽIVOTINJE: MESNA I MLIJEČNA INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Uzgajanje životinja u prehrambene svrhe. ○ Pojam karnizma. <p>IV. SPECIZAM KAO LJUDSKA „ZABAVA“ – kulturne prakse</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vjerski argumenti i multikulturalizam. <p>Cirkusi, zoološki vrtovi, borbe s bikovima i sl.</p> <p>V. NE-LJUDSKE ŽIVOTINJE KAO KUĆNI LJUBIMCI</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Status „kućnih ljubimaca“ i drugih ne-ljudskih životinja ○ Pitanje moralne opravdanosti posjedovanja kućnih ljubimaca 	
➤ <u>II. DIO</u>	
<p>Metodologija istraživanja u praktičnoj etici</p> <p>Prikazat će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja u praktičnoj etici. Prije svega, prikazat će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije. Prva je principizam, kao pristup koji kreće od moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se upotrebljavaju u posebnim situacijama. Druga je partikularizam koji izražava sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike.</p> <p>- Genetika</p> <p>Prikazat će se, u obliku općeg okvira, rezultati projekta "Ljudski genom". Proučavat će se društvene posljedice i posljedice sa stajališta individualnih ljudskih prava mogućnosti primjene genetskog</p>	

screeninga, genetske selekcije i genetskog napretka pojedinaca. Raspravljat će se o vezi ekologije i genetike. Proučavat će se mogući problemi vezani uz kloniranje (u terapijskoj i reproduktivnoj verziji), prije svega sa stajališta prava pojedinca, ugrožavanja embrija u ranoj embrionalnoj fazi, evolutivno poželjnog genetskog razlikovanja.

- Etika spolnosti

Raspravljat će se o mogućnostima spolnih odnosa bez djece i moralnosti takvih postupaka; o seksualnoj perverziji; o seksu kao pukoj žudnji; o preljubu; o prostituciji; o homoseksualnosti; o silovanju; o seksualnom uznemiravanju.

- Etika samoubojstva

Prikazat će se i raspravljati pitanja liječnički potpomognutog samoubojstva, (i)racionalnost samoubojstva, teze o dužnosti umiranja.

- Etika i terorizam

Definirat će se pojam "terorizma" te voditi kritička rasprava o moralnoj procjeni terorizma (pri čemu će se voditi računa o raspravama o pravednom ratu), o državnom terorizmu i o moralno prikladnoj reakciji na terorizam.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Studenti će nakon položenoga ispita moći:

- opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente razvijene u praktičnoj etici
- identificirati i ilustrirati temeljne vrijednosne pojmove u praktičnoj etici
- kategorizirati i objasniti različite teorije u praktičnoj etici

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	10
Kontinuirana provjera znanja	1.5	60
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

I. DIO (ODREĐENI dijelovi/ulomci tekstova, bit će određeno na nastavi):

1. Dunayer, J. 2009. Specizam. Dvostruka duga

2. Regan, T. 2004. The case for animal rights. Univ of California Press.
3. Singer, P. 1998. Oslobođenje životinja. Zagreb: IBIS grafika.
4. Singer, P. 2003. Praktična etika. KruZak.

II. DIO (tekstovi će biti obrađeni na nastavi:)

1. Megone, C. (1998): Aristotle's Function Argument and the Concept of Mental Illness. *Philosophy, Psychiatry & Psychology*, 5(3). pp. 187-201.
2. Glackin, S. (2016): Three Aristotelian Accounts of Disease and Disability. *Journal of Applied Philosophy*, 33(3). pp. 331-326.
3. Nussbaum, M. (2009): The Capabilities of People with Cognitive Disabilities. *Metaphilosophy*, 40(3-4). pp. 331-351. Baccarini, *Utilitarizam, unutarnja perspektiva i pitanje samoubojstva*. "Filozofska istraživanja", 31 (2), 2011, 263-275.
4. Claassen, R. (2011): Making Capability Lists: Philosophy versus Democracy. *Political Studies*, 59(3). pp. 491-508.

IZBORNA LITERATURA

I. DIO:

1. Anderegg, C. i dr. (2012). „Kritički osvrt na pokuse na životinjama.“ U: Dvostruka Duga, Čakovec i Prijatelji životinja.
2. Bok, H. (2011). Keeping pets. In *The Oxford Handbook of Animal Ethics*.
3. DeGrazia, D. (2011). The ethics of confining animals: From farms to zoos to human homes.
4. Cheluvappa, R., Scowen, P., & Eri, R. (2017). „Ethics of animal research in human disease remediation, its institutional teaching; and alternatives to animal experimentation.“ *Pharmacology research & perspectives*, 5(4), e00332.
5. DeGrazia, David. „The Moral Status of Animals and Their Use in Research: A Philosophical Review“. *Kennedy Institute of Ethics Journal*. 1991, 48-70.
6. Du Toit, J. (2016). Is Having Pets Morally Permissible?. *Journal of Applied Philosophy*, 33(3), 327-343.
7. Gendin, S. (1989). „The use of animals in science.“ U: Regan, T., & Singer, P. (1989). *Animal rights and human obligations*.
8. Joy, Melanie (2012). Zašto volimo pse, jedemo svinje i nosimo krave. Čakovec: Dvostruka duga.
9. Korsgaard, C. M. (2018). *Fellow creatures: Our obligations to the other animals*. Oxford University Press.
10. Palmer, C., & Sandøe, P. (2011). *Animal ethics. Animal welfare*, 1-12.
11. Regan, T., & Singer, P. 1989. *Animal rights and human obligations*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

II. DIO:

1. M.P. Battin, R. Rhodes i A. Silvers (ur.), *Physician-Assisted Suicide*, London, Routledge, 1998.
2. J. Harris, *Wonderwoman and Superman*, Oxford, Oxford University Press, 1993.
3. R. Dworkin, *Life's Dominion. An Argument about Abortion, Euthanasia, and Individual Freedom*, New York, Alfred A. Knopf, 1993
4. H. La Follette, (ur.), *Ethics in Practice*, Blackwell, Oxford 1997.
5. A. Klose, *Poduzetnička etika*, Zagreb, Školska knjiga, 1996.
6. H. La Follette, (ur.), *Ethics in Practice*, Blackwell, Oxford 1997.
7. M. Nussbaum, C. Sunstein (ur.), *Clones and Clones. Facts and Fantasies about Human Cloning*, New York, Norton and Company, 1998
8. J. W. Randles et al., *Computer Ethics and Professional Responsibility*, Oxford, Blackwell, 2003.
9. S. Prijčić (ur.), *Pobačaj. Za i protiv*, Rijeka, Hrvatski kulturni dom, 1995.
10. P. Singer et al. (ur.), *Embryo Experimentation*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990
11. Singer, P., Kuhse, H. (ur.), *A Companion to Bioethics*, Blackwell, Oxford 1998.
12. P. Singer, H. Kuhse, (ur.), *Bioethics. An Anthology*, Blackwell, Oxford 2003

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Usmenim i pisanim priopćenjima na nastavi; Merlin; mail; oglasnom pločom; web stranicama.	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Merlin, mail i konzultacije.	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Završni pismeni ispit.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
<p>Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.</p> <p><u>Dozvoljen je samo jedan ispravak kolokvija i to samo u slučaju negativne ocjene.</u></p>	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	7./28.2./ 11h
Ljetni	27.6./11.7./ 11h
Jesenski	29.8./12.9./ 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1./2.	Uvod. Osnovne informacije o kolegiju. Specizam – definiranje pojma i različita tumačenja različitih filozofskih pozicija.
3./4.	Posljedice specizma – eksperimentiranje na ne-ljudskim životinjama. Mesna i mliječna industrija. Kulturne prakse i ljudska zabava.
5./6.	Ne-ljudske životinje kao kućni ljubimci. Pitanje moralne opravdanosti posjedovanja kućnih ljubimaca
7.	KOLOKVIJ
8./9.	Antipsihijatrijski izazov i Aristotelijanski odgovor
10./11.	Prigovori Aristotelijanskim odgovorima i liberalno demokratski pristup psihijatriji
12./13.	Priznavanje sposobnosti osobama s mentalnim poremećajima
14./15.	Jednakost i moralni status osoba s mentalnim poremećajima

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
<p>Studenti će nakon položenoga ispita moći:</p> <p>- opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente</p>	<p>Prikazat će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja u praktičnoj etici. Prije svega, prikazat će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Predavanje (frontalni rad) • Objašnjavanje • Analiziranje primjera 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuirana provjera znanja (kolokvij) • Završni ispit • Aktivnost na nastavi

<p>razvijene u praktičnoj etici.</p>	<p>principlizam, kao pristup koji kreće od moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se upotrebljavaju u posebnim situacijama, i partikularizma, koji izražavaju sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike.</p> <p style="text-align: center;">Genetika</p> <p>Prikazat će se, u obliku općeg okvira, rezultati projekta "Ljudski genom".Proučavat će se društvene posljedice i posljedice sa stajališta individualnih ljudskih prava mogućnosti primjene genetskog screeninga, genetske selekcije i genetskog napretka pojedinaca. Raspravljat će se o vezi ekologije i genetike. Proučavat će se mogući problemi vezani uz kloniranje (u terapijskoj i reproduktivnoj verziji), prije svega sa stajališta prava pojedinca, ugrožavanja embrija u ranoj embrionalnoj fazi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificirati i ilustrirati temeljne vrijednosne pojmove u praktičnoj etici - kategorizirati i objasniti različite teorije u praktičnoj etici evolutivno poželjnog genetskog razlikovanja. <p style="text-align: center;">Etika spolnosti</p> <p>Raspravljat će se o mogućnostima spolnih odnosa bez djece i moralnosti takvih postupaka; o seksualnoj perverziji; o seksu kao pukoj žudnji; o preljubu; o prostituciji; o homoseksualnosti; o</p>		
--------------------------------------	---	--	--

silovanju; o seksualnom uznemiravanju.

Etika samoubojstva

Prikazat će se i raspravljati pitanja Liječnički potpomognutog samoubojstva, (i) racionalnost samoubojstva, teze od dužnosti umiranja.

Etika i terorizam

Definirat će se pojam "terorizma", te voditi kritička rasprava o moralnoj procjeni terorizma (pri čemu će se voditi računa o raspravama o pravednom ratu), o državnom terorizmu, te o moralno prikladnoj reakciji na terorizam.

SPECIZAM

Definicija specizma.

Peter Singer i specizam

– utilitaristička pozicija.

Tom Regan i specizam -

deontološka pozicija.

Joan Dunayer i

specizam.

EKSPERIMENTIRANJE

NA ŽIVOTINJAMA

Eksperimentiranje u medicinske svrhe.

Eksperimentiranje u ostale (obrazovne svrhe, kozmetika, kućanske potrepštine)

Alternative

eksperimentiranju na ne-ljudskim životinjama.

NE-LJUDSKE

ŽIVOTINJE: MESNA I

MLIJEČNA

INDUSTRIJA

Uzgajanje životinja u prehrambene svrhe.

Pojam karnizma.

	<p>NE-LJUDSKE ŽIVOTINJE KAO KUĆNI LJUBIMCI</p> <p>Status „kućnih ljubimaca“ i drugih ne-ljudskih životinja. Pitanje moralne opravdanosti posjedovanja kućnih ljubimaca.</p> <p>SPECIZAM KAO LJUDSKA „ZABAVA“ – kulturne prakse</p> <p>Vjerski argumenti i multikulturalizam. Cirkusi, zoološki vrtovi, borbe s bikovima i sl.</p>		
--	---	--	--

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Socijalna pravednost i javne politike		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvpredmetni)		
Semestar	III., V.		
Akadska godina	2024./2025.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič		
	Kabinet	F-426	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
	Telefon	051 265 648	
	e-mail	nzelic@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
Vrijeme za konzultacije			
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p>U prvom dijelu kolegija odredit će se pojam socijalne pravednosti u odnosu na distributivnu pravednost. Distributivna pravednost prvenstveno se bavi načelima pravedne raspodjele određenih dobara. Socijalna pravednost osim distributivnog aspekta uključuje i relacijski aspect – odnosa među građanima. Dok je u užem interesu distributivne pravednosti pitanje tko treba koliko dobara od društvene kooperacije pitanje socijalne pravednosti odnosi se i to na koji se način raspodjela vrši. Utječe li raspodjela negativno na samopoštovanje korisnika javnih službi ili javnih dobara? Na koji način izbjeći stigmatizaciju i marginalizaciju određenih grupa u društvu?</p> <p>Također, pitanja kojima se bavi socijalna pravednost mogu odrediti i na koja dobra posebno treba obratiti pažnju u distribuciji odnosno što je ono što ulazi u mjerenje pravednosti. Posebno ćemo se baviti dvama utjecajnim prijedlozima – distribucija primarnih dobara (J. Rawls; R. Dworkin) i pristup razvijanja individualnih sposobnosti (A. Sen; M. Nussbaum). Vidjet ćemo koje su u teoriji prednosti i mane ta dva prijedloga.</p> <p>U drugom dijelu kolegija bavit ćemo se konkretnim primjerima javnih politika i na koji način oni manifestiraju prednosti i mane određenih teorijskih pristupa socijalnoj pravednosti.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Očekivani ishodi su sljedeći:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o društvenoj pravednosti. 2. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema implementiranja teorija u konkretne javne politike. 3. Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke. 4. Studenti će dodatno razviti i utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu pravednosti i javnih politika, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi. 			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X		X	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	25	
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	35	
ZAVRŠNI ISPIT	1	40	
UKUPNO	3	100	
Kontinuirana provjera znanja provodit će se na način da će studenti trebati napisati esej (do 1200 riječi), te pristupiti kratkom kolokviju na kraju semestra.			

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti najviše 60% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 40% bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Izbor iz:

J. Wolff, "Social Justice And Public Policy: A View From Political Philosophy" u Burchardt, T., Craig, G. i Gordon, D. (ur.) *Social Justice And Public Policy*, The Policy Press, Bristol, 2008.
Iris Marion Young, *Pravednost i politika razlika*, pogl. 2, Jesenski i Turk, Zagreb, 2005.
Nancy Fraser i Axel Honneth, *Redistribution or recognition?*, Verso, 2003. str. 1-30.
A.E. Galeotti, „Toleration“ u C. Mckinnon *Issues in Political Theory*, Oxford University Press, 2008.
Avner de-Shalit, *Cities And Immigration*, Oxford University Press, 2018. pogl. 2.
Nebojša Zelić, „Play It by Trust“ u P. Bojanić i T. Andina (ur.), *Institutions In Action*, Springer, 2020.

IZBORNA LITERATURA

Francis G. Castels, *Komparativne javne politike*, Massmedia, 2008.
A. Margalit, *The Decent Society*, Harvard University Press, 1998.
M. Nussbaum, *Creating Capabilities: The Human Development Approach*, Harvard University Press, 2011.
P. Pettit, J.L. Marti, *A Political Philosophy in Public Life*, Princeton University Press, 2012.
J. Wolff i A. De-Shalit, *Disadvantage*, Oxford University Press, 2007. (odabrana poglavlja)
Michael Marmot, Richard Wilkinson (ur.) *Social Determinants of Health*, Oxford University Press, 2005. (odabrana poglavlja)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar, a u slučaju neizvršavanja te obaveze, neće moći pristupiti završnom ispitu.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom s nastavnicima.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza, te da redovito čitaju literaturu predviđenu izvedbenim planom

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta
Konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeni ispit.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obaveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	7./28.2. / 11h
Ljetni	27.6./11.7./11h
Jesenski	29.8./12.9./11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEMA
07.10.	Uvodno predavanje i dogovor oko nastave
14.10.	Pravednost i distribucija resursa
21.10.	Pravednost i relacijski egalitarizam
28.10.	Strukturne nepravde i prepoznavanja
4.11.	Pristup temeljen na sposobnostima
11.11.	Sposobnosti i javne politike
25.11.	Tolerancija i pluralizam
2.12.	Pravednost u gradu
9.12.	Urbano planiranje i vrijednosti jednakosti i različitosti
16.12.	Politička prava i imigracija
13.01.	Inkluzija i isključenje u gradu
20.01.	Povjerenje i društvena pravednost
27.01.	Egalitarizam, povjerenje i solidarnost

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o društvenoj pravednosti.	Društvena pravednost: distribucija resursa; Društvena pravednost: relacijski egalitarizam; Društvena pravednost: teorija strukturne nepravde i prepoznavanja; Društvena pravednost: pristup temeljen na sposobnostima; Društvena pravednost: sposobnosti i javne politike; Društvena pravednost: resursi, sposobnosti i individualno blagostanje.	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema implementiranja teorija u konkretne javne politike.	Društvene determinante zdravlja; Politike države blagostanja; Javne politike i tržište; Civilno društvo i političke institucije; Dobrobit u političkoj filozofiji; Egalitarizam i rodna (ne)jednakost; Imigracija i rasizam	predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- pismeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Uvod u filozofiju Communis (svi osim studenata filozofije)		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	I., III.V.		
Akadska godina	2024./2025.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Boran Berčić		
	Kabinet	F-416	
	Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka	
	Telefon	051/265-645	
	e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju			
	Kabinet		
	Vrijeme za konzultacije		
	Telefon		
	e-mail		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<p><u>Smisao života</u>: u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno?</p> <p><u>Smrt</u>: je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?</p> <p><u>Sudbina</u>: argumenti za fatalizam</p> <p><u>Sloboda volje</u>: jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?</p> <p><u>Moralna odgovornost</u>: kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?</p> <p><u>Konzekvencijalizam</u>: utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.</p> <p><u>Deontologija</u>: vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.</p> <p><u>Aretička etika</u>: vrline, svodivost vrlina.</p> <p><u>Društveni ugovor</u>: amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.</p> <p><u>Znanje</u>: klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.</p> <p><u>Um</u>: jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.</p> <p><u>Bog</u>: doslovno i preneseno shvaćanje religijskog diskursa, evidencijalizam i fideizam, argumenti za postojanje boga, Eutifronova dilema, presumpcija ateizma, <i>fine tuning</i> argument i antropički princip.</p>			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
<p>Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.</p> <p>Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji religije.</p> <p>Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.</p>			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja	0,5	30	
1			

Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	30
ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

B. Berčić: Filozofija 1 i Filozofija 2, IBIS-grafika, Zagreb, 2012.

http://www.ibis-grafika.hr/ibisStaticBak/download/Bercic_Filozofija_e-izdanje.pdf

IZBORNA LITERATURA

Thomas Nagel: Što sve to znači?, KruZak, Zagreb, 2002.

Nigel Warburton: Filozofija - osnove, KruZak, Zagreb, 1999.

Simon Blackburn: Poziv na misao, AGM, Zagreb, 2002.

Harry Frankfurt: Kenjaža, Algoritam, Zagreb, 2006.

Cornman, Lehrer & Pappas: Philosophical Problems and Arguments – An Introduction, Hackett Publishing Co, 1992.

John Hospers: An Introduction to Philosophical Analysis, London, 1977.

Robert M. Martin: There Are Two Errors In The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems, Ontario, Canada, 1992.

Jonathan Westphal: Philosophical Propositions, Routledge, 1998.

Thomas Mautner: The Penguin Dictionary of Philosophy, Penguin Books, 2000.

Simon Blackburn: Oxford Dictionary of Philosophy, Oxford University Press, 1996.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni biti nazočni na 75% predavanja. Studenti su dužni izložiti seminarski rad. Neizvršavanje obaveza rezultirati će smanjenjem ocjenskih bodova. Ispitni rokovi se određuju početkom akademske godine a mogu se mijenjati (bolest ili službena spriječenost) tjedan dana prije. O promjenama termina ispita moguće je saznati preko oglasne ploče Odsjeka i na web stranicama fakulteta. Odjava ispita se mora izvršiti bar 24 sata prije ispita u protivnom će se smatrati da je student rok iskoristio.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

E-mail, konzultacije, oglasna ploča, usmeno na nastavi.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-mail, konzultacije, usmeno na nastavi.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Vidi pod sustav ocjenjivanja.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	3.2. i 17.2.
Ljetni	23.6. i 7.7.
Jesenski	1.9. i 15.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEMA
1.	<u>Uvodno predavanje</u>
2.	<u>Smisao života</u> ; u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno?
3.	<u>Smrt</u> : je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?
4.	<u>Sudbina</u> : argumenti za fatalizam.
5.	<u>Sloboda volje</u> : jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?
6.	<u>Moralna odgovornost</u> : kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?
7.	<u>Konzekvencijalizam</u> ; utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.
8.	<u>Deontologija</u> : vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.
9.	<u>Aretička etika</u> : vrline, svodivost vrlina.
10.	<u>Društveni ugovor</u> : amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.
11.	<u>Znanje</u> : klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.
12.	<u>Stvarnost</u> : Realizam, Antirealizam
13.	<u>Um</u> : jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.
14.	<u>Bog</u> : Eutifronova dilema, Stratonička presumpcija, <i>fine-tuning</i> argument, Pascalova oklada
15.	<u>Ponavljanje za ispit.</u>

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.	Epikurov i Lukrecijev argument protiv straha od smrti.	Predavanja, rad na tekstu, rasprava na nastavi.	Kolokviji, ocjena izlaganja, usmeni ispit.
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.	Konzekvencijalizam, deontologija i aretička etika.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.	Determinizam, kompatibilizam, libertarijanizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.	Naturalizam, emotivizam, intuicionizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.	Fizikalizam, dualizam, funkcionalizam, biheviorizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji religije.	Evidencijalizam i fideizam.		
Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.	Realizam i antirealizam.		